informator

glasilo delovne skupnosti · emona | ljubljana

leto 7 avgust 1976 št. 62

NAJPOPOLNEJŠI TURISTIČNI OBJEKT V SR SLOVENIJI

BERNARDIN SLOVESNO ODPRL VRATA

Med častnimi gosti inž. Andrej Marinc, predsednik IS SRS, Miha Marinko, član sveta federacije, inž. Miloš Šulin, predsednik komiteja za turizem in drugi gostje

PORTOROŽ, 2. julija — Slovesnosti ob otvoritvi Bernardina so se med številnimi gosti udeležil tudi Andrej Marinc, predsednik IS SRS, Miha Marinko, član sveta federacije, Vladimir Logar, podpredsednik republiške skupščine, Boris Šnuderl, inž. Miloš Šulin, Rado Lipičar, obalni družbeno-politični delavci in gospodarstveniki, graditelji in drugi.

Prvi slavnostni govornik je bil dipl. inž. Jože Pentek, predsednik delavskega sveta Emone, ki je dejal:

»Tovarišice in tovariši, dragi gosti!

Predno začnemo slovesnost ob priliki otvoritve turistično-hotelskega naselja Bernardin mi dovolite, da v naši sredi toplo pozdravim naše goste, ki so se odzvali vabilu in s svojo prisotnostjo doprinesli k pomembnosti objekta, ki ga danes odpiramo.

Ob vsaki otvoritvi pomembnejših objektov za naše gospodarstvo, in hotelsko naselje Bernardin prav gotovo to je, je prav, da se spomnimo dogodov od prve zamisli, da se naj na tem prostoru gradi hotelsko naselje Bernardin do njegove sedanje in dokončne dograditve.

Jeseni leta 1969, to je pred 7 leti, ko so prišli eksperti Mednarodne banke za obnovo in razvoj prvič v Jugoslaviji zaradi vlaganja v turizem, so bili povabljeni na razgovore predstavniki Emone, ki naj bi bila investitor izgradnje hotelskega kompleksa na območju Bernardina pri Piranu.

Do konca leta 1971 je bila končana izdelava raznih ekonomsko-finančnih dokumentacij za pridobitev kredita Mednarodne banke in Ljubljanske banke ter idejni projekt, po katerem naj bi imel turistični kompleks Bernardin skupno 2.500 ležišč in 6.000 restavracijskih sedežev v hotelu A kategorije, v hotelu visoke B kategorije in hotelskih objektih B kategorije. Predračunska vrednost je znašala 38 mrd 360 mio S din.

Celotna predračunska investicijska vrednost je bila pokrita s kreditom Mednarodne banke za obnovo in razvoj v višini 39 odstotkov, za katerega je prevzela garancijo federacija in SR Slovenija, ter s kreditom Ljubljanske banke v višini 61 odstotkov, ki se je obvezala, da bo solidarno krila morebitne prekoračitve, ki bi nastale v času izgradnje objekta. Posojilodajalca sta zahtevala, da mora biti med Emono in Bernardinom sklenjena pogodba o združevanju sredstev za skupno poslovanje in dogovor o odgovornosti med Bernardinom in Emono. Ta pogoj je bil izpolnjen s sklepom delavskega sveta podjetja Emone v maju 1971. leta. Sredi leta 1972 so bila kreditna sredstva sproščena in Emona je začela z investicijsko pripravljalnimi deli kot so:

- rešitev vprašanja zazidalnega načrta,
- pridobitev zemljišč,
- ureditev financiranja infrastrukture,
- izdelava glavnega projekta,

Nešteto je bilo problemov in težav, ki so zavirali izdelavo projektne dokumentacije in vnaprej postavljeni roki za začetek operativnih del so se začeli prestavljati. Čas je naredil svoje. Cene gradbenih in drugih materialov, usluge izvajalcev ter stroški za odkup zemljišč in drugih stroškov so tako porasle, da se je predračunska vrednost v tem času podvojila. Vedno bolj je postajalo jasno, da se prvotno zamišljeni program ne bo mogel realizirati.

Nadaljevanje na 2. strani

OBISK:

GOSPODARSTVENIKI IZ TANZANIJE

LJUBLJANA — 18. junija nas je obiskala pod vodstvom Rep. zavoda za mednarodno pomoč in tehnično sodelovanje delegacija podjetja »KARIAKOV MARKET CORPORATION« v Dar es Salaamu. Generalni manager g. Mujuni Byabato in komercialist Eliab S. M. Chijariga sta se predvsem želela spoznati z organizacijo detajlne trgovine, njene izgradnje, sistemom marž in prometnega davka. Kakšno je delo poslovodij in prodajalcev v marketih, kakšno administracijo vodijo in kakšna je sploh njihova odgovornost. Predvsem jih je zanimala pot blaga od kmetijskega proizvajalca, preko veletrgovine in marketov do potrošnikov ter kako se formirajo cene. Njihovo podjetje obstoja šele nekaj mesecev in organizacijo le-tega šele vzpostavljajo. Zaenkrat samo poslovne prostore in tržnice oddajo v najem, z blagovnim prometom se še ne bavijo.

Pri nas smo jim najprej predvajali naš film o podjetju, nato smo jim posredovali delo in organizacijo posameznih TOZD in odgovarjali na njihova vprašanja.

Pokazali smo jim skladišče na Šmartinski c., Mesno industrijo Zalog, obnovljen market v Novih Jaršah ter trgovsko hišo EMONO. Po kosilu v Maksimu so se zahvalili za gostoljuben sprejem z ugotovitvijo, da so mnogo videli in slišali, da so presenečeni o sodobni organizaciji ter da bodo mnogo stvari lahko uporabili doma pri svojem delu.

MIRKO PREGL,

Franc Nebec, Andrej Marinc, Ljubo Filipan in drugi gostje ter Emonci med slovesno otvoritvijo Bernardina

POLETNE ŠPORTNE IGRE EMONE (DRUGI DEL)

Obveščamo vse člane EMONE, da bodo III. poletne športne igre Emone predvidoma 25. in 26. septembra 1976 v Portorožu.

Tekmovali bomo v naslednjih panogah: mali nogomet, namizni tenis, balinanje in plavanje.

Podrobnejši razpis iger bodo vse TOZD dobile do 5. septembra 1976.

Pričakujemo čim večjo udeležbo, zato se pričnite pripravljati.

Odbor za šport in rekreacijo pri konferenci sindikata Emone

KAM NA MORJE?

Če se še niste odločili, kam avgusta na morje!
Izredna priložnost! Znižane cene!
Uprava caravaning naselja »Runke« v Premanturi je za čas OD 10. AVGUSTA DALJE znižala ceno nočitve na osebo na 43 DIN (otroci do 7 let DIN 21,50).
Polni penzion (3 obroki): 69,90 DIN
Polpenzion (zajtrk in kosilo ali zajtrk in večerja): 56,80 DIN
Udobne prikolice v borovem gozdičku ob morju.
MOŽNOST KUHANJA (plinski kuhalnik, posoda, voda).
Vsaki prikolici pripada hladilnik! Lahko vzamete samo prikolico!
PROSTA MESTA SO TUDI ŠE V CRIKVENICI.
Informacije in prijave v tehničnih službah, Ljubljana, Kidričeva 13 a, telefon 20-710.

DELAVSKI SVET JE SPREJEL:

SREDNJEROČNI NAČRT RAZVOJA EMONE 76-80

DS Emone je sprejel sklep, da objavi razpis o prostem delovnem mestu za generalnega direktorja in ob tej priliki zaprosil Franca Nebca, naj ponovno kandidira na to de-

PORTOROŽ, 20. julija — Na zasedanju v hotelu Bernardin je delavski svet naše delovne organizacije, potem ko je ugotovil, da so vse TOZD sprejele svoje načrte, sprejel načrt srednjeročnega razvoja za celotno Emono, in sicer za obdobje 76/80.

Pri tem sprejemu gre za finale oziroma uspešen zaključek 1,5 letnega dela na pripravi planov tozd in skupnega plana, o katerem so razpravljali vsi delavci TOZD Emone. Na osnovi pripomb in sklepov TOZD so predstavniki vseh temeljnih organizacij združenega dela, ki sestavljajo delovno organizacijo, slovesno podpisali končno besedilo samoupravnega sporazuma v osnovah razvoja srednjeročnega načrta Emone. O tem berite posebno poročilo »Samoupravni sporazum o srednjeročnem planu Emone sprejet«, ki ga je posebej za E—informator napisal Ivan Muhič, pomočnik generalnega direktorja

Delavski svet Emone je nadalje ugotovil, da se več kot dve tretjini delavcev iz vseh TOZD strinja s sprejemom novega samoupravnega sporazuma o ureditvi vprašanj skupnega pomena in medsebojnih razmerij v združenem delu delovne organizacije Emona, kjer smo pripravili novo kategorizacijo delovnih mest ter s tem nove višje osebne dohodke, in sicer od 1. julija 76 dalje.

Posebno izčrpno poročilo o poteku razprave o osnutku zakona o združenem delu ter samoupravni organiziranosti v Emoni je podal Miran Blaha, direktor DSSS (Glej: »Dileme o samoupravni organiziranosti Emone«, str.)

Delavski svet je nadalje razpravljal o ukrepih za stabilizacijo in poživitev gospodarstva ter o problemih kadrovske politike v TOZD, in sicer o rezultatih priporočil, ki jih je sprejel poslovodni svet Emone. Kakšne programe so sprejele TOZD, kako nameravajo v prihodnje usmerjati kadrovsko politiko ipd.

Člani delavskega sveta so sprejeli tudi pravilnik o določanju tajnih podatkov ljudske obrambe in načinu njihovega zavarovanja.

Ob zaključku I. dela gradnje hotelskega naselja Bernardin je DS izrazil posebno priznanje **Ljubu Filipanu**, predsedniku poslovnega odbora za gradnjo Bernardina, in mu izročil umetniško sliko, ki prikazuje gradnjo tega hotelskega lepotca. Ob tej priliki je podobno umetniško sliko prejel tudi delovni kolektiv Bernardina.

Seji DS je tokrat prisostvoval tudi **Jože Zakonjšek**, član IS SRS, in nam dal vse priznanje za pripravo srednjeročnega načrta naše delovne organizacije.

EMONČEK

V TEJ ŠTEVILKI PREBERI:

- **Roman Albreht: Osnutek zakona o združenem delu, str. 2 do 7**
- **Ivan Muhič: Samoupravni sporazum o srednjeročnem načrtu Emone sprejet, str. 4**
- **Miran Blaha: Vprašanja o samoupravni organiziranosti Emone, str. 8**
- **Kako smo gospodarili v I. polletju, str. 10**
- **Nagradni E — rebus III, str. 11**

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo **Boljše delo – večji dohodek**

BERNARDIN SLOVESNO ODPRL VRATA

Nadaljevanje s 1. strani

Izvršena je bila licitacija za gradbena dela in za izdelavo opreme. Ob izboru najugodnejših ponudb je bilo jasno, da se z odobrenimi krediti lahko zgradijo le kapacitete s 1.055 ležišči, kar bi predstavljalo nefunkcionalno in nerentabilno investicijo. Za izgradnjo kompleksa po prvotnem programu bi bilo potrebno zagotoviti še dodatnih 44 mrd S din sredstev, kar bi izgradnjo tako podražilo, da bi bila investicija predraga. Končno je bila predlagana varianta, da se zgradi kompleks s 1.616 posteljnimi kapacitetami, 4000 restavracijskimi sedeži in celotno infrastrukturo, za kar je bilo potrebnih dodatnih sredstev v višini 22 mrd 570 mio S din. S tako varianto sta se strinjala oba kreditodajalca, enako tudi izvršni svet SR Slovenije, ki je dovolil Ljubljanski banki za pokritje manjkajočih sredstev najetje inozemskega kredita v enem delu, drugi del sredstev pa je zagotovila Ljubljanska banka s pogojem, da vse TOZD Emone solidarno jamčijo za celotno dejavnost Bernardina.

V kolikor bi Emona odstopila od realizacije izgradnje Bernardina, bi morale vse TOZD Emone na podlagi sklepa samoupravnih organov o solidarni odgovornosti za obveznosti Bernardina pokriti že porabljena sredstva iz odobrenih kreditov Mednarodne in Ljubljanske banke v višini 5 mrd 320 mio S din, ki so bila porabljena v glavnem za: ● odkup zemljišč, ● projekte, ● odstranitev ladjedelnice, ● infrastrukturo, ● že naročeno opremo in ● konzultantske usluge in drugo.

V prvi polovici oktobra leta 1974 so delavci vseh TOZD Emone na svojih zborih sprejeli sklepe, da solidarno jamčijo za obveznosti TOZD Hotela Bernardin pod pogojem, da se izvede investicija po varianti s 1.616 ležišči in 4.000 restavracijskimi sedeži v skupni investicijski vrednosti 60 mrd 930 mio S din.

19. oktobra leta 1974 je na prostoru sedaj že zgrajenega kompleska Bernardin tovariš Jože Smole, član predsedstva ZKJ položil temeljni kamen, s čimer je bila dana zelena luč gradbincem, da so lahko pričeli z deli. Na svečanosti ob priliki polaganja temeljnega kamna je bilo dobesedno rečeno: »Celotni kompleks bo zgrajen do pomladi leta 1976 in se bo že v turistični sezoni tega leta vključil v slovensko turistično gospodarstvo«. To je bila drzna obveza, vendar danes lahko ugotavljamo, da smo bili kos zadani si nalogi, čeprav danes odpiramo nekoliko okrnjeni Bernardin. Gradbeniki so ugotovili, da tla, na katerih bi moral stati Grand hotel Emona, ne prenesejo take obremenitve, zato je bilo potrebno projekt nekoliko spremeniti, izvesti dodatno globinsko temeljenje, kar je povečalo predvidene stroške in zakasnilo gradnjo tega objekta za 5 mesecev. Predvidevamo, da se bo ta objekt vključil v sedanji kompleks Bernardina v mesecu novembru. Ko bo dograjen ta hotel, bo skupna vrednost zgrajenega kompleksa znašala 68 mrd 256 mio S din.

Z današnjo otvoritvijo bodo služili svojemu namenu naslednji objekti:

● Grand hotel Emona (v izgradnji) A kategorije s 504 ležišči,

● Hotel Bernardin visoke B-kategorije s 514 ležišči,

● Hoteli Vile Park s 598 ležišči,

● pokritih restavracijskih sedežev 2.096,

● zunanjih restavracijskih sedežev 1.983,

● 23 gostinskih, trgovskih in poslovnih lokalov v skupni izmeri 1.200 m².

V celotnem kompleksu bo urejeno več kot 1.000 m obale, zgrajena je bila laguna za jahte in jadrnice, garažna hiša, parkirišča, servisna zgradba s hladilnicami in pripravljalnico hrane za oskrbo vseh restavracijskih prostorov, športna igrišča in ostali objekti za rekreacijo. Hortikulturno je urejenih cca 20 hektarjev površine.

V rekreativnem delu bo šola jadranja in možnosti vodnega smučanja. Ob starem pristanišču bivše delnice je urejen celotni pomol za pristajanje jaht in hidrogliserjev, pristajale pa bodo lahko tudi druge večje ladje. V primarno infrastrukturne objekte kot so ceste, obala, plaža, kanalizacija, vodovod, elektrika in drugo je Emona prispevala 15 mrd S din.

Sobe z več kot 1.100 ležišči v Grand hotelu Emona in Hotelu Bernardin so ogrevane, enako tudi 2 bazena, kar bo omogočalo podaljšanje sezone in vključevanje v kongresni turizem. Celotni kompleks je povezan z elektronskimi blagajnami, ki bodo poleg rezervacij evidentirale celotno potrošnjo gostov. Ta sistem je vezan na elektronski računalnik Emone, preko katerega se bodo analitično sestavljali turistični programi vnaprej in analize za pretečeno obdobje.

Posebno zanimivost predstavlja koncept likovne ureditve Bernardina, ki temelji na spoznanju, da likovna oprema hotelskih prostorov ni le formalna dekoracija, ampak galerijska zbirka kulturnih dobrin, namenjena človeku. Težišče zbirke je na grafiki, na slikarstvu, tapiseriji in plastiki. Del prostorov je opremljen z izdelki naše ljudske umetnosti in s tehnično zanimivimi predmeti iz davnine našega pomorstva. Okolje bo opremljeno z deli svetovno priznanega simpozija Forme vive iz Portoroža.

Kot zanimivost naj navedem še nakaj podatkov iz časov gradnje tega kompleksa:

● pri projektu je sodelovalo 105 projektantov, ● gradbenikov je bilo na gradbišču 850, ● instalaterjev 130, ● obrtnikov 300, ● izkopane zemlje 170.000 kub. m, ● vgrajenega betona 36.000 kub. m, ● palične armature 2.800 ton, ● položenih keramičnih ploščic 51.000 kvd. m, ● prepleskanih površin 170.000 kvd. m, ● zasteklenih površin 12.000 kvd. m.

Že uvodoma sem omenil, da danes odpiramo okrnjeni del prej zamišljenega kompleksa Bernardina. Ob ugotovitvi, da Sloveniji primanjkuje turističnih, posteljnih in rekreacijskih kapacitet, razmišljamo o tem, da dogradimo še manjkajoče objekte, za kar je že izdelan glavni načrt, ki predvideva dograditev hotelov Vile Park z 960 ležišči in dodatnimi rekreacijskimi in športnimi objekti. Razmišljamo o tem, da bi popestrili turistično ponudbo tako, da bi enega od bodočih objektov usposobili za nudenje zdravstvenih uslug v sodelovanju s Kliničnim centrom iz Ljubljane, zlasti za srčne bolnike, ker so tu podani potrebni klimatski pogoji. Del kapacitet v tej novi izgradnji bo funkcionalno preurejen v enodružinske apartmaje tako, da bodo imeli gosti možnost priprave hrane po lastnem okusu.

V predlogu programa razvoja Emone do leta 1980, ki ga delavci Emone na svojih zborih pravkar sprejemajo, je tudi dokončna dograditev Bernardina. Ker ni ovir, da ta program ne bi bil sprejet, obstajajo realne možnosti, da se dokončno Bernardin dogradi ob ponovni solidarnosti in jamstvu 6.000 članskega delovnega kolektiva Emone. Tako jamstvo že sedaj uresničujemo, saj smo pravkar združili 900 mio S din za odplačilo prvega obroka posojila Mednarodni banki, ki je dospel 1. julija in ga je bilo treba plačati, ne glede na to, da je TOZD hoteli Bernardin komaj sprejel prve goste.

Dokončna dograditev kompleksa Bernardina pomeni pocenitev poslovanja že zgrajenega dela, kajti za nedograjeni del so že opravljena vsa dela infrastrukture (kanalizacija, voda, elektrika, ceste, garaže, servisni objekti), ki v celoti bremenijo sedanje kapacitete.

Tovarišice in tovariši, dragi gosti! Bernardin je postal realnost, čeprav je bilo v zvezi s to izgradnjo mnogo različnih dvomov. Če bi hoteli danes ugotavljati in naštevati vse, ki so se trudili, da smo v roku in brez bistvenih podražitev dogradili I. fazo Bernardina, bi najbrž bila lista predolga. Velikokrat je bilo treba reševati drobne, na videz nepomembne probleme, vendar so bili takega značaja, da so celo zavirali gradnjo. Vsem, ki ste kakorkoli sodelovali z namenom, da bo Bernardin ob roku dograjen in žrtvovali tudi svoj prosti čas, da se je delo normalno odvijalo, naj bo to zidar, inženir, arhitekt ali mizar, vsem iskrena hvala za prizadevnost.

Zahvaliti se moramo Sob Piran za njeno prizadevnost pri razreševanju težkih problemov, posebno pri urejevanju infrastrukture.

Posebej gre zahvala gradbenemu podjetju Gradis in IMP iz Ljubljane, tako vodstvu kot operativnim delavcem in vsem njihovim podizvajalcem, da smo v roku izpolnili prevzete obveze.

Zahvala gre tudi kolektivu Bernardina v izgradnji in vodstvu podjetja Emona za ves trud in prizadevnost pri sprotnem reševanju vseh problemov, ki jih pri gradnji takega kompleksa prav gotovo ni bilo malo.

Mlademu kolektivu Bernardina, kateremu danes dajemo v upravljanje ta kompleks želim, da bi »z lepotcem Jadrana«, kar je že psevdonim Bernardina, upravljali kot dobri gospodarji, nudili kvalitetne turistične usluge in ponesli preko svojih gostov v širni svet dober glas o novi pridobitvi slovenskega in jugoslovanskega turizma.

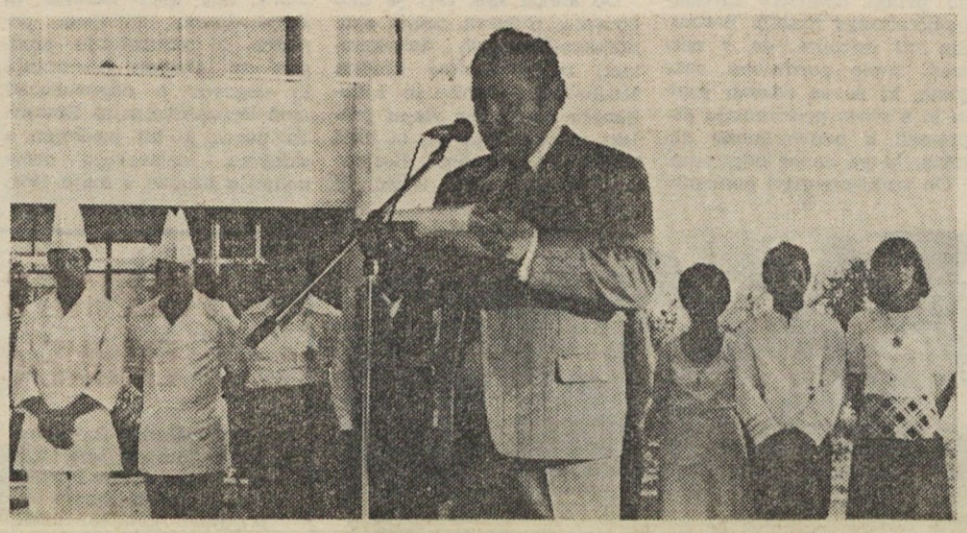

Dipl. inž. Jože Pentek, predsednik DS, med slavnostnim govorom

HVALA ZA STANOVANJE

Te dni je DS TOZD SML izročil ključe za dvosobno stanovanje v Štepanjskem naselju iz sredstev solidarnostnega sklada Emone tovarišici DRENŠEK Marti, prodajalki v etaži »C« Supermarketa v Ljubljani.

Omenjena tovarišica je mati-samohranilka dveh šoloobveznih otrok. Je vojna sirota, oče je padel v NOV, kot borec Šercerjeve brigade. Do sedaj je stanovala pri svoji materi v eni sobi.

x x x

Sama se za stanovanje zahvaljuje z naslednjimi besedami:

Podpisana Marta DRENŠEK, se najlepše in iz srca zahvaljujem Odboru za medsebojna razmerja in DS TOZD SML, za meni dodeljeno stanovanje. S tem ste mi rešili velik stanovanjski problem in me izredno osrečili. V zahvalo se bom potrudila, da bom tudi v prihodnje vestna sodelavka številnega emonskega kolektiva.

MARTA DRENŠEK

ROMAN ALBREHT: OSNUTEK ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

NOV KORAK PRI GRADITVI TEMELJEV SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBENE UREDITVE

7. SVOBODNA MENJAVA DELA

Eden zelo pomembnih segmentov dohodkovnih odnosov, ki ga obdeluje osnutek zakona, je družbeno ekonomska podlaga, na kateri temelje odnosi med delavci v materialno-proizvodni sferi združenega dela in delavci v drugih družbenih dejavnostih združenega dela.

Pod pojmom drugih družbenih dejavnosti obravnava osnutek zakona več kompleksov združenega dela. Sem sodijo dejavnosti, kot je znanstveno-raziskovalno delo, izobraževanje, kultura, prosveta, zdravstvo in druge. Sem sodijo tudi administrativne dejavnosti, ki se organizirajo v delovnih skupnostih v organizacijah in njihovih skupnostih združenega dela, v dejavnostih družbenopolitičnih skupnosti in njihovih organov, v dejavnostih družbenopolitičnih organizacij, zadrug, društvenih organizacij itd.

Družbenoekonomsko podlago, na kateri temelje ti odnosi, tvori tako imenovana svobodna menjava dela, ki je na podlagi ustavnih določil neposredno obdelana, razčlenjena in institucionalizirana v osnutku zakona o združenem delu. Družbenoekonomske sestavine, ki tvorijo institut svobodne menjave dela, so plod posebej obsežne in vsestranske proučitve odnosov v združenem delu, le-ta pa dejansko pomeni podtekst, na katerega se opira, oziroma iz katerega so izvedene ponujene rešitve osnutka zakona.

Dohodek, pridobljen na podlagi proizvodenih uporabnih vrednosti in uslug ter njegova razporeditev, ki zagotavlja interes delavca v družbenem razvoju, je temeljno in osrednje družbenoekonomsko merilo, ki opredeljuje razporeditev družbenega dela na posamezna področja dela. Vse, kar nasprotuje avtoriteti tega družbenega merila in se ji upira — pa naj bo to znotraj materialne proizvodnje ali v drugih družbenih dejavnostih — prihaja vnasprotje s samim smislom človekovega dela. Cilj človekovega dela je ustvarjanje uporabnih vrednosti in nihče ne more trošiti nečesa, kar ni bilo ustvarjeno v materialni proizvodnjo. Tej avtoriteti in ne avtoriteti delavcev v materialni proizvodnji se morajo podrejati in proizvodni delavci in delavci na vseh področjih družbenega dela, seveda upoštevaje relativno samostojnost, ki jo mora v teh mejah imeti vsako področje družbenega dela zase. Gre namreč za dialektično odvisnost med delom v materialni proizvodnji in delom na drugih področjih, pri čemer je končni arbiter vedno proizvodni učinek združenega dela, ki se realizira v tekočem delu v materialni proizvodnji.

Odnosi med delavci v materialni proizvodnji in delavci v drugih družbenih dejavnostih ne morejo temeljiti na podrejenosti, na monopolu enega dela združenega dela nad drugim, ampak samo na enakopravnosti, ki je lahko edina podlaga za svobodno menjavo dela.

Delavci na drugih področjih združenega dela, kot je znanstveno-raziskovalno delo, izobraževanje, zdravstvo itd., z rezultati svojega dela vplivajo na oblikovanje posameznih sestavin proizvodne sile dela, kot je uporaba znanstvenih dosežkov v proizvodnji, stopnja delovne usposobljenosti in izurjenosti delavcev, odkrivanja naravnih bogastev, organizacija dela itd. Se pravi, da te dejavnosti delovno prispevajo k ohranjevanju in izboljševanju tistih dejavnikov, ki so pogoj in predpostavka za visoko produktivnost proizvodnega dela. Na to vplivajo tako kvantitativno kot kvalitativno. Posebnost dela na teh področjih je, da se to delo dejansko efektuira posredno, prek dela delavcev v materialni proizvodnji. Zaradi tega se tudi obseg in kakovost dela na teh področjih organsko veže na dejanske potrebe v materialni proizvodnji in pri zadovoljevanju družbenih potreb, ki so predpostavka za proizvodno delo in za družbeno delo v celoti in ki so sporazumno opredeljene.

Delavci v družbenih dejavnostih pridobivajo dohodek v svobodni menjavi dela v odvisnosti od količine in kakovosti dela, ki ga opravijo za tiste, s katerimi izmenjujejo delo. Medsebojne odnose pa urejajo samoupravno sporazumno, ob ustreznem sodelovanju družbenopolitičnih skupnosti.

Viri sredstev za svobodno menjavo dela so dohodek temeljnih organizacij, osebni dohodki delavcev in dohodki drugih delovnih ljudi, s katerimi delavci iz družbenih dejavnosti izmenjujejo delo.

Delavci iz družbenih dejavnosti pridobivajo na podlagi svobodne menjave dela dohodek na podlagi prispevka, ki ga s svojim delom dajo k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji, povečanju produktivnosti skupnega družbenega dela in k razvoju družbe oziroma prispevka, ki ga s svojim delom dajo k zadovoljevanju osebnih in skupnih potreb in interesov delovnih ljudi.

Sredstav za razširitev materialne podlage svojega dela pridobivajo družbene dejavnosti bodisi v okviru cen storitev bodisi v okviru namenskih sredstev, ki se oblikujejo na podlagi samoupravnih sporazumov, iz samoprispevkov občanov in na podlagi zakona oziroma odloka družbenopolitične skupnosti. Sredstva za te namene dobiva temeljna organizacija na področju družbenih dejavnosti v skladu z razvojem, kot je opredeljen v ustreznih planih in v skladu z obveznostmi, ki jih je prevzela s samoupravnimi sporazumi oziroma dogovori o temeljih planov.

Vsi ti odnosi se seveda urejajo lahko samo relativno neodvisno od tržišča. Dejansko so vpeti v delovanje tržnih zakonitosti, ker morajo v globalnih odnosih slediti tržnim zakonitostim, v katere je v tržnem gospodarjenju vpeta materialna proizvodnja. Medsebojna razmerja urejajo dajalci in uporabniki storitev po načelih dvodomnega odločanja.

Načeloma se na enakih osnovah urejajo tudi odnosi med delavci v temeljnih organizacijah in delavci v delovnih skupnostih. Ne obstaja družbenoekonomska razlika med delavci v temeljnih organizacijah in delavci v skupnih službah glede položaja, ki je opredeljen s socialističnim samoupravnim proizvodnim odnosom. Ustava pozna samo enovit proizvodni odnos v združenem delu, to je socialistični samoupravni proizvodni odnos. V tem so vsi delavci enaki. Razlika pa je v tem, da delavci v skupnih službah praviloma nimajo lastne reprodukcijske podlage. Opravljajo delo, ki je potrebno delavcem v temeljnih organizacijah v zvezi s poslovanjem. Zato delajo s sredstvi, ki jih v ta namen združujejo delavci temeljnih organizacij in pridobivajo dohodek iz skupnega prihodka delavcev temeljnih organizacij.

Delavci v delovni skupnosti, ki v delovni organizaciji ali drugi organizaciji združenega dela opravlja administrativno-strokovno delo,

emona KVALITETA

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo

1 DINAR 1965

Boljše delo – večji dohodek

emona KVALITETA

OB SLOVESNI OTVORITVI BERNARDINA

NAJPOPOLNEJŠI IN NAJVEČJI TURISTIČNI OBJEKT V SR SLOVENIJI

GOVORI DIPL. INŽ. MILOŠ ŠULIN, PREDSEDNIK KOMITEJA ZA TURIZEM PRI IS SRS NA SLAVNOSTI V PORTOROŽU

»Imam prijetno dolžnost in posebno čast, da v imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije prisostvujem današnjemu svečanemu dogodku in da vas vse v njegovem imenu in v imenu Komiteja za turizem lepo pozdravim in izrečem iskrene čestitke delavcem, organizatorjem in organizacijam, ki so pripomogli, da lahko danes odpiramo pomemben hotelski kompleks, ki predstavlja doslej največji in najpopolnejši turistični objekt v Sloveniji.

Več kot 6 let mineva, odkar so se pričeli prvi razgovori z MBOR o možnostih kreditiranja gradnje turističnih objektov v Jugoslaviji in ko je Slovenija ponudila ekspertom MBOR več idejnih predlogov, med katerimi je vsestransko najbolj ustrezala zamisel o hotelskem kompleksu Bernandin. To je bil tudi začetek dolge in naporne poti dogovorov, usklajevanj in pogajanj na različnih ravneh ob intenzivnem angažiranju gospodarskih in tudi diplomatskih predstavnikov.

Zahvaljujoč strokovnosti, upornosti in delavnosti ljudi, ki so sodelovali v tem procesu, je končno na predlog IS skupščine SRS federacija sprejela in predlagala MBOR izvedbo projekta Bernardin in tudi dala garancijo za odplačilo anuitet. S tem so bile dane osnove za nadaljnji postopek in delo, breme izgradnje pa je bilo prenešeno skoraj v celoti na investitorja »Emona« — Ljubljana, Ljubljansko banko in v dobršni meri tudi na Skupščino občine Piran. Vendar tudi v tej fazi je bilo potrebno usklajevati različne interese in možnosti preden je bil lahko oktobra 1974 položen temeljni kamen in dan znak za start zelo zahtevne investicije.

Joža Šenica, Andrej Marinc in Miha Marinko med ogledom Bernardina

Ne glede na vso več ali manj poznano in težavno prehojeno pot in celo težave tik pred otvoritvijo, pa ostane dejstvo, da je Bernardin v svoji prvi fazi nared in da že sprejema prve goste. Pri tem nam je lahko samo žal, da nismo bili v stanju najti dovolj sredstev, da bi danes odpirali celoten kompleks z 2.500 posteljami. Menimo pa, da bo v doglednem času možno realizirati tudi II. fazo, kajti šele takrat bo Bernardin lahko v celoti prav zaživel in dajal tisto, za kar je zgrajen.

Najbrž pa je prav, da ob tej priložnosti poudarim tudi dejstvo, da je slovenska družbena skupnost s premislekom in zavestno šla v izvedbo tega projekta, zato tudi od njega veliko pričakuje, saj bo lahko dajal velik impuls razvijajočemu se turizmu ne samo na Obali, temveč v vsej naši deželi. Kakšen pomen in vplив ima dobro organiziran in voden turizem, predvsem pa dohodkovno povezan, menim, da ni potrebno posebej poudarjati, saj se tega zavedajo občani in gospodarstvo na Obali še prav posebno. Pa ne samo na Obali; vsa naša skupnost se zaveda velikega pomena turizma, predvsem v pogledu izboljševanja plačilne bilance in posrednega vpliva na razvoj in poslovanje nešteto drugih dejavnosti. Zato smo tudi v naših razvojnih dokumentih uvrstili turizem med prioritetne dejavnosti in zato tudi uživa določene davčne in nekatere druge olajšave, pa tudi poslovne banke so mu v svoji poslovni politiki namenile ugodne kreditne pogoje. Določene ugodne učinke pa bo prinesel turizmu tudi novi zunanjetrgovinski in devizni sistem.

Razumljivo je, da se bo moralo turistično gospodarstvo predvsem tudi samo potruditi in usmeriti svoje sile v izboljšanje svojega položaja, ki danes ni ravno najboljši. Velike in naporne naloge čakajo turistično gospodarstvo predvsem na področju organiziranosti, še prav posebno pri formiranju in utrjevanju porajajočih se poslovnih skupnosti za turizem, katerih nastanek sicer se, vendar zelo težko poraja in na katerega, izgleda, imajo še vedno močan vpliv nekatere zaviralne sile, ki jim ustavna preobrazba ni pri srcu. Pri tem zelo pogrešamo akcijo zavestnih sil, ki bi pomagale premagovati odpore in bi hitreje povedle turistično gospodarstvo k večji poslovni organiziranosti. To pa je nujno in je imperativ časa, še posebno v slovenskem turizmu. Slovenija je namreč še nedolgo tega dosegla v turizmu najboljše rezultate, imela najvišje indekse v državi ter celo preko 12 odstotkov tujih nočitev. Danes pa je ta indeks (v merilu Jugoslavije) padel na 8 odstotkov, letos pa je bilo število tujih nočitev le 4 odstotke večje kakor lani v istem obdobju, medtem ko je v Jugoslaviji 8 odstotkov. Vzroke za to prav gotovo lahko iščemo v veliki razdrobljenosti, slabi organiziranosti in ponudbi in slabi povezavi.

Dipl. inž. Miloš Šulin

Vzgled bi nam lahko bile velike integrirane organizacije združenega dela v Istri in vzdolž Jadrana, saj imajo nekatere od teh same toliko ležišč kot vsi hoteli v Sloveniji skupaj. Te organizacije tudi nastopajo na zunanjem trgu z enotno in zelo pestro ponudbo, zato tudi boljše uspevajo kot pri nas, kjer sklepajo posamezni hoteli pogodbe celo z 10 in več domačimi in tujimi agencijami za nekaj sto ležišč. Zato menim, da je skrajni čas, da da se pričnejo taki zavedati vedno bolj podrejenega položaja in neperspektivnosti, če bodo še naprej trmasto vztrajali na sedanjih pogledih in pozicijah.

Prav gotovo imajo svojo perspektivo le v poslovnih skupnostih, o katerih je bilo že veliko napisanega in še več izrečenega, zato ne bi ponavljal. Prav pa je, če povem, da bo tudi politika poslovnih bank silila k bolj integriranim, dohodkovno povezanim poslovnim nastopom in dogovorjenemu razvoju. Pri vseh kritičnih pripombah pa vendarle ne moremo mimo vrste pohvalnih primerov, kot je primer slovenskih naravnih zdravilišč, ki so integrirala interese zdravstva in turizma, dalje vzoren in uspešen primer poslovne povezanosti med gozdarstvom in turizmom v Slovenjgradcu, da zelo uspešno in enotno delujejo v propagandi, informativni službi, prodaji in distribuciji zasebnih in družbenih zmogljivostih v Radencih in Moravcih, da bo, kot izgleda, prav poslovna skupnost za turizem ustanovljena v Pomurju, čeprav je v začetku kazalo, da bo to na Obali, dalje, da že imamo primere uspešnih skupnih vlaganj v turistično infrastrukturo na Krvavcu in na Bledu in končno primeri združevanja interesov DPS, združenega dela in kmetov, kot je primer kmečkega turizma v Škofji Loki itd., itd.

Vsi ti in še nekateri drugi primeri kažejo, da smo v stanju narediti marsikaj, tudi tisto zaradi česar se hodijo drugi k nam učit, da pa nam zmanjka volje, energije, znanja pa tudi kadrov, ko je treba zadeve izvesti na širšem planu.

Ne nazadnje pa menim, da je prav, če opozorim na odprt problem turistične propagande in informativne dejavnosti, na kateri ima združeno delo premalo vpliva, čeprav prispeva večino sredstev in je tako strateško in taktično tako pomembna dejavnost odtrgana od osnovnih nosilcev turizma. Propaganda za turizem mora biti tesno povezana s propagando ostalega gospodarstva, saj je turizem del tega, zato mora postati tudi bolj fleksibilna; informativna dejavnost pa ne sme zatajiti ob najbolj kritičnih trenutkih kot se je to že večkrat zgodilo in zaradi česar so nastajali težki problemi na mejah in dajali povod za veliko antipropagando.

Spoštovani udeleženci današnje slovesnosti!

Opravičujem se, da sem se zadržal na nekaterih problemih našega turizma, vendar je najbrž ravno odpiranje tako velikega in sodobnega objekta turističnega gospodarstva primerna priložnost za obračun s preteklostjo in za preusmeritev k novim, bolj družbeno in samoupravno oblikovanim poslovnim procesom, kot jih zahtevajo stališča. Zelo dinamičen čas, ki je skoraj odpravil razdalje in ki odpravlja marsikatere dozdevne aksiome ter uvaja masovni individualizem v turizem, namreč terja tudi od nas in še posebno od združenega dela, ki je nesporni osnovni nosilec turističnega razvoja, dodatna znanja in napore ter seveda tudi nove poslovne in modernejše prijeme. Samo z usklajenimi napori samoupravnih organizmov in družbenopolitičnih organizacij ter jasno perspektivo bomo lahko uspeli pospešeno prilagajati turistično gospodarstvo začrtanemu sistemu in zahtevam tržišča.

Ko se ob zaključku zopet obračam k Bernardinu, menim, da izražam mnenje vseh prisotnih, da smo zelo zadovoljni, da ga imamo in prepričan sem, da bodo z njim zadovoljni tudi delavci, ki ga bodo upravljali, predvsem pa gostje, ki bodo v njem bivali. Delavcem Emone in vsem onim, ki so pri gradnji sodelovali, se trudili in bili bitko s časom ter zelo uspešno premagovali številne in težke probleme, pa še enkrat iskreno čestitam. Bernardinu pa želim kar najbolj uspešen štart in lepo bodočnost.«

---

pomožna ali njim podobna dela, ki so skupnega pomena za več temeljnih organizacij v njeni sestavi in delavci v delovni skupnosti, ki opravlja takšna dela v kmetijski ali drugi zadrugi, poslovni skupnosti, banki ali zavarovalni skupnosti, pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka, ki ga ustvarijo s svobodno menjavo dela z delavci v organizacijah oziroma skupnostih, za katere opravljajo dela skupnega pomena.

Delavci v delovnih skupnostih pridobivajo na podlagi menjave dela dohodek na podlagi svojega prispevka k uspehu pri poslovanju in zadovoljevanju potreb in interesov organizacij oziroma skupnosti, s katerimi izmenjujejo delo glede na vrsto in obseg dela ter kakovost njihovega dela kot tudi glede na dohodek, ki ga ustvarjajo organizacije in skupnosti, s katerimi izmenjujejo delo.

Drugače povedano, dohodek delavcev v delovnih skupnostih se oblikuje na podlagi vrste in obsega ter kakovosti njihovega dela, s katerim sodelujejo v združenem delu in s katerim vstopajo v menjavo dela in v odvisnosti od prispevka, ki ga dajo k poslovnemu uspehu in zadovoljevanju potreb organizacij oziroma skupnosti, s katerimi izmenjujejo delo.

V okviru tako oblikovanega dohodka pridobivajo sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo, lahko pa tudi sredstva za razvoj materialne osnove delovne skupnosti, če se tako samoupravno sporazumejo, vendar samo v mejah, ki ustrezajo naravi del, ki jih opravlja delovna skupnost in v mejah skupnih interesov, za katere je ustanovljena.

V osnutku zakona so na podlagi teh temeljnih opredelitev izpeljane tudi modificirane opredelitve svobodne menjave dela v skladu z naravo dejavnosti tudi za dejavnosti, ki jih organizirajo samoupravne interesne skupnosti, združenja, družbenopolitične organizacije oziroma društva ter dejavnosti, ki jih organizirajo družbenopolitične skupnosti. Pri tem je bistveno, da osnutek zakona v družbenoekonomsko podlago položaja delavcev v delovnih skupnostih na teh področjih, spoštujoč vse posebnosti, ki tu obstajajo, vgrajuje svobodno menjavo dela.

V osnutku zakona so za opredelitev družbeno-ekonomskega položaja delavcev v delovnih skupnostih pomembni zlasti trije spleti normativnih določil.

V prvi splet, na katerega želimo posebej opozoriti, sodijo določila, prek katerih je tudi institucionalno izpeljana enakopravnost delavcev v delovnih skupnostih, ki zadeva njihovo ustavno pravico dela s sredstvi v družbeni lasti in položaj v socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosih, ki temelje na njej. Praktično to pomeni, da so bile z obdelavo in nadaljnjo operacionalizacijo ustavnih določil odpravljene nekatere dileme, ki so se pojavljale zaradi napačne razlage ustavnih določil. Gre za dileme, ki so postavljale pod vprašaj pravico delavcev v delovnih skupnostih do lastnih samoupravnih aktov, do lastnih organov upravljanja, do delegatov v skupnih organih upravljanja, do oblikovanja skupnega prihodka in dohodka v skladu z naravo svojega dela itd. Kot rečeno, te dileme osnutek zakona odpravlja, ker nedvoumno izpeljuje ustavno enakopravnost delavcev v delovnih skupnostih glede njihove pravice dela z družbenimi sredstvi.

Drugi splet obsega določila, ki obdelujejo in operacionalizirajo ustavno opredelitev, ki določa, da na delavce v delovnih skupnostih ni možno prenašati zadev, o katerih je pristojen odločati organ upravljanja v organizacijah združenega dela oziroma v družbenopolitičnih skupnostih. To je tako imenovana obrambna varovalka, ki preprečuje možnost, da bi si delavci v delovni skupnosti prisvojili upravljavsko moč in jo spremenili v svoj monopol za podrejanje dela drugih. Se pravi, ta varovalka preprečuje možnost nastajanja tehnokratskega ali birokratskega upravljavskega monopola znotraj tehnostrukture.

Tretja zadeva, ki je vredna posebne pozornosti, pa je pristop v osnutku zakona k obravnavi delovnih skupnosti. Zakon jih obravnava kot živ dinamični organizem. Osnutek zakona računa s tem, da so delovne skupnosti zvečine po svoji strukturi zelo heterogene, v njih so praviloma tudi zametki dejavnosti, ki izpolnjujejo vse pogoje, če bi se seveda razvile, da se delavci, ki take dejavnosti opravljajo, organizirajo kot temeljna organizacija.

Združeno delo še nima povsod ustrezno izoblikovanih strokovnih teamov, ki naj bi na podlagi družbeno odgovorjenih predpostavk snovali institucionalne, ekonomske, organizacijske in druge sistemske rešitve kot osnove za ustrezno preobrazbo odnosov. Na tem področju se je potrebno bolje povezati in organizirati delo. Vsak organiziran družbeni dejavnik, ki prevzema v naši samoupravni družbi vlogo subjektivnega dejavnika, bi moral v skladu z naravo svoje dejavnosti imeti tudi ustrezne strokovne teame. Taka delovna usmeritev pa od nas terja, da si razjasnimo in presežemo dve zadevi idejno-koncepcijski narave, na kateri zadevamo.

Ena od njiju je stališče, ki vsako delo izven neposrednega proizvodnega procesa enostavno izenačuje s tehnokratizmom in z birokratizmom itd. To stališče idejno blokira konstituiranje potrebnega dela na tistih področjih dela, na katerih smo očitno delovno deficitni. Odvrača sposobne kadre, da bi se odločali za delo na teh področjih. Hkrati pa tako stališče dejansko omogoča, da posamezniki pod pretvezo zaščite strokovnih delavcev v okviru tako imenovane tehnostrukture razglašajo družbeno stališče do birokratizma in tehnokratizma kot napad, ki je naperjen ne proti oblastništvu, ampak proti znanju, strokovnosti, proti vsem delavcem v tako imenovani tehnostrukturi in administraciji. Potrebno je povsem nedvoumno ugotoviti, da primitivno in anarhoidno zanikanje potrebe po družbenem delu zunaj neposredne materialne proizvodnje nima nobene zveze z dejanskimi interesi samoupravljanja in delavca v združenem delu.

Interes delavcev v združenem delu je, da je delo na področjih, ki je na doseženi ravni družbenega razvoja družbeno potrebno, dobro organizirano, da je delovno dobro ekipirano in učinkovito. V sedanjem razvojnem trenutku je strateškega pomena dobro in učinkovito organiziranje ustvarjalno sposobnih, delovno zavzetih teamov, ki naj bi se posvetili delu pri iskanju strokovnih rešitev, nujno potrebnih za družbenoekonomsko preobrazbo, ki smo se je lotili, kot tudi za uspešen razvoj proizvodnih in drugih dejavnosti. V tem pogledu še nismo ustrezno ekipirani, pri delu si pogosto pomagamo z ad hoc sestavljenimi strokovnimi skupinami. Prehod na sistematično in kontinuirano dograjevanje itd. družbenoekonomskih in institucionalnih osnov pa seveda terja in zahtevno strokovno delo v proizvodnji in v drugih dejavnostih, da formiramo tudi ustrezne strokovne teame, ki bodo tako kot na vseh drugih področjih dela, delali tudi pri sistematičnem oblikovanju, razvijanju in izpeljavi ustreznih strokovnih rešitev.

Zaradi tega se moramo jasno opredeliti do družbeno povsem nesprejemljivega stališča, ki delo na področju družbenih dejavnosti, znotraj državne in javne uprave, v skupnih službah znotraj organizacij in skupnosti združenega dela itd., podcenjuje in ga označuje kot družbeno nepotrebno, nekoristno, zajedalsko itd. ter odreka delavcem, ki delajo na teh področjih združenega dela, enakopraven družbenoekonomski položaj. Od takih stališč se moramo nedvoumno ograditi zlasti v primerih, ko se skušajo taka kvazi revolucionarna stališča skrivati za samoupravo in si prilaščati monopol nad »razredno čistostjo«. Tako stališče je idejno in politično nesprejemljivo, ker vnaša prvine idejne in politične zmede. Nesprejemljivo pa je tudi zaradi tega, ker neposredno slabi proces družbene preobrazbe odnosov na področjih združenega dela zunaj materialne proizvodnje.

Družbeno bistvo preobrazbe odnosov na teh področjih dela pa ni v tem, da demontiramo strokovno delo, ki je družbeno potrebno in koristno, ampak da preobrazimo družbenoekonomski položaj delav-

Nadaljevanje na 4. strani

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo **Boljše delo – večji dohodek**

IVAN MUHIČ:

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O SREDNJEROČNEM NAČRTU EMONE SPREJET

PORTOROŽ, 20. julija — Delavski svet naše delovne organizacije je na zasedanju, ki je bilo v Hotelu Bernardin, sprejel oz. verificiral samoupravni sporazum o osnovah srednjeročnega plana Emone za obdobje 1976—1980, ki so ga poprej sprejeli delavski sveti TOZD Emone.

Dipl. pravnik Ivan Muhič

Gre za enega najpomembnejših samoupravnih aktov, ki so bili v Emoni kdajkoli sprejeti. Zato so tudi priprave za ta akt trajale več kot leto in pol. Najširši obseg pa je priprava zajela v mesecu juniju, ko so delavci na svojih zborih v vseh TOZD sprejemali temeljna izhodišča in elemente za ta sporazum. Na teh zborih so bile dejansko postavljene družbeno-ekonomske osnove za razvoj posamezne TOZD in delovne organizacije kot celote in njihovo povezovanje v delovni organizaciji ter izven nje za naslednje petletno obdobje. Ker so te razprave potekale istočasno z obravnavo osnutka zakona o združenem delu, so v ta samoupravni sporazum vključeni tudi že najpomembnejši družbeno-ekonomski elementi iz osnutka zakona o združenem delu.

To dejstvo je prav gotovo pripomoglo k temu, da je bil sporazum, tak kakršen je sprejet v tako kratkem času, predvsem pa s takimi določili o medsebojnem sodelovanju, skupni solidarnosti, združevanju sredstev in drugimi pomembnimi družbeno-ekonomskimi kategorijami, kar brez povezovanja z določili osnutka zakona o združenem delu ne bi bilo mogoče.

Posebno pomembno pa je, da je celotni sporazum zelo konkreten, tako da vsaka TOZD ve za svoje pravice in obveznosti, ki so natančno kvalificirane, zato bo tudi možna sprotna kontrola njegovega izvajanja in mogoče ga bo po načelu kontinuiranega planiranja sproti dopolnjevati in prilagajati vsakoletnim objektivnim možnostim in potrebam po postopku, ki je v njem določen.

Čeprav so bila izhodišča za ta sporazum, kot že rečeno, obravnavana na vseh zborih delovnih ljudi, smatramo vendarle za potrebno, da tu povzamemo in prikažemo nekaj najpomembnejših določil iz tega sporazuma.

Kot temeljna izhodišča, ki so v sporazumu upoštevana za razvoj posameznih TOZD in Emone kot celote, so sledeča:

● **da je programirani razvoj vsklajen z resolucijo o družbeno-ekonomskem razvoju SFRJ in SRS ter z drugimi splošnimi smernicami;**

● **da so učinki programirani na večji produktivnosti dela in sredstev, delitev dohodka pa tako, da se relativno hitreje povečujejo sredstva za razvoj materialne osnove dela, kakor sredstva za osebno in skupno potrošnjo;**

● **da bodo predvidene nove naložbe dajale take ekonomske učinke, da bo iz teh učinkov možno vračati izposojena sredstva oziroma, da bodo lastna vložena sredstva dajala najmanj take učinke, kot jih dajejo obstoječe naložbe.**

SPLOŠNA GOSPODARSKA USMERITEV

Splošna gospodarska usmeritev je v sporazumu opredeljena takole:

Gospodarski razvoj bomo v Emoni razvijali:

● s povečanjem poljedelske in živinorejske proizvodnje ter njene predelave;

● s povečanjem izvoza lastnih pridelkov in izdelkov ter blaga, proizvedenega v kooperacijski proizvodnji, v zasebnem in družbenem sektorju; devizni priliv bomo povečali tudi z gostinskimi, turističnimi, zdraviliškimi ter inženerinškimi storitvami;

● k izboljšanju devizne bilance bomo prispevali tudi tako, da bomo pri uvozu sredstev za lastni razvoj in reprodukcijske potrebe ravnali racionalno tako, da bomo v čimvečji možni meri uvožena sredstva, v družbeno-ekonomsko upravičenih mejah, nadomeščali s sredstvi domače proizvodnje. Pri uvozu blaga široke potrošnje, sredstev za proizvodnjo in reprodukcijskega materiala za druge koristnike bomo prej navedeno načelo skušali posredovati tudi njim;

● na področju oskrbe neposrednih potrošnikov z živili in predmeti široke potrošnje, bomo pospeševali dejavnost predvsem v novih naseljih in na drugih področjih pomanjkljive oskrbe (nezadosten asortiman, premajhna založenost), z posodobitvijo poslovanja in razširitvijo nekaterih kapacitet pa bomo izboljšali tudi oskrbo večjih potrošnikov ter lastne in druge maloprodajne mreže.

V posameznih dejavnostih pa je razvoj opredeljen takole:

1. v primarni kmetijski proizvodnji je najpomembnejša naloga pridobitev cca 230 ha novih kmetijskih površin, na katerih bomo proizvajali predvsem surovine za krmo in se tako delno osamosvojili od nakupa teh surovin, predvsem iz oddaljenejših krajev;

2. v prašičerejski proizvodnji bomo z nadaljnjo modernizacijo tehnologije ter z vključitvijo zasebnih kmetijskih proizvajalcev povečali proizvodnjo do takega obsega, da bo zadovoljevala najmanj 80 odstotkov letnih potreb lastne mesne industrije;

3. zaradi boljše in cenejše oskrbe lastne živinorejske proizvodnje ter drugih kooperantov se bo Tovarna močnih krmil s samoupravnim sporazumevanjem in skupnim vlaganjem povezovala z OZD na neposrednem proizvajalnem področju krmnih žit;

4. na področju kooperacijske proizvodnje bo TOZD Kooperacija še razširila sodelovanje z zasebnimi kmetovalci predvsem v občinah Bežigrad, Domžale, Kamnik, Medvode, Šiška in Logatec in drugih, s strokovno pomočjo kmetom in s kreditiranjem razvoja bo ta TOZD v primerjavi z letom 1975 povečala kooperacijsko proizvodnjo oz. odkup kmetijskih proizvodov: **mleka za 22 odstotkov, pitane in druge govedi za 51 odstotkov, brojlerjev za 51 odstotkov, krompirja, zelja in drugih poljščin za 43 odstotkov.**

Na novo pa bo uvedla proizvodnjo pitanih prašičev pri kmetih tako, da bo ta leta 1980 znašala 10.000 kom. Na dalje bo ta TOZD na novo organizirala tudi proizvodnjo koruze.

5. V Mesni industriji se bo nadaljevala rekonstrukcija in modernizacija v cilju usposobitve te industrije za proizvodnjo izdelkov za najzahtevnejša inozemska tržišča. Proizvodnja trajnih in poltrajnih izdelkov se bo povečala za 43 odstotkov, proizvodnja pršuta pa za 60 odstotkov;

6. V pekarski proizvodnji bomo dosegli boljše izkoriščanje kapacitet in boljšo oskrbo potrošnikov. Z modernizacijo obratov bo mogoče popestriti asortiman, povečati proizvodnjo in tako izboljšati oskrbo;

7. Zaradi povečanja izvoza bomo povečali lastne proizvodne kapacitete in zgradili nove predelovalne in skladiščne obrate in razširili organiziran odkup, predelavo in pripravo predvsem sadja, vrtnine, gozdnih sadežev ter specialitet. Tovrstni izvoz bo večji za 40 odstotkov;

Na področju neblagovnega izvoza bomo zagotovili povečan priliv s krepitvijo mreže svoje turistične agencije ter z izgraditvijo novih hotelskih in zdraviliških kapacitet. Neblagovni izvoz bo povečan tudi z izvozom projektantskih, tehnoloških in drugih intelektualnih storitev ter kompleksnih inženiringov. Ta izvoz bo leta 1980 v primerjavi z letom 1975 večji za 10-krat.

8. Na področju uvoza bomo tudi v bodoče skrbeli za dobro dopolnilno oskrbo prebivalstva, predvsem z južnim sadjem, kavami, čaji ter za oskrbo živilske industrije s surovinami in sredstvi za delo;

9. Skladno s politiko napredujočega gospodarskega sodelovanja z državami v razvoju bomo:

● izhajajoč iz dejanskih svojih in njihovih potreb in možnosti s temi državami povečevali uvoz in izvoz,

● s svojimi strokovnimi oz. inženiring zmogljivostmi sami in v sodelovanju z drugimi domačimi in tujimi organizacijami uresničevali naročila teh držav, zlasti za razvoj takih njihovih proizvodnih zmogljivosti, ki jim bodo omogočale njihovo hitrejše vključevanje v mednarodno delitev;

10. Na področjih na katerih smo odgovorni za oskrbo prebivalstva, bomo izboljšali to oskrbo tako, da bomo:

● v satelitskih naseljih gradili večje potrošniške centre, v katerih bodo potrošnikom na razpolago prehrambeni proizvodi in drugi proizvodi za zadovoljevanje vsakodnevnih življenjskih potreb ter gostinske storitve,

● rekonstruirali tiste obstoječe maloprodajne objekte, ki so ali bodo glede na naraščajoče število potrošnikov postali ozko grlo v oskrbi, pa je rekonstrukcija glede na prostorske in druge okoliščine možna,

● sodelovali z občinami in krajevnimi skupnostmi ter potrošniškimi sveti.

Vrednost blaga s katerimi bomo oskrbovali potrošnike bo v letu 1980 za 82 odstotkov večja (računano po stalnih cenah) kakor v letu 1975;

11. S trajnim povezovanjem s proizvajalci blaga, s katerimi oskrbujemo potrošnike, bomo zagotovili potrošnikom dobro izbiro blaga v lastni maloprodajni mreži. Z izgradnjo posebnih obratov v bližini grosističnih skladišč bomo omogočili potrošnikom cenejšo nabavo večjih količin blaga po grosističnih cenah;

12. Vrednost gostinskih in turističnih storitev bo v letu 1980 več kot enkrat večja kot v letu 1975.

V samoupravnem sporazumu so za vsako TOZD seveda mnogo natančneje opredeljeni njeni razvojni cilji in naloge, vendar iz tehničnih razlogov teh podatkov tu ni mogoče natančneje prikazati.

VREDNOSTNO IZRAŽENI REZULTATI PREDVIDENEGA RAZVOJA

Za Emono kot celoto navajamo tukaj le nekaj najpomembnejših vrednostnih kazalcev za to petletno obdobje. Pri tem pripominjamo, da so vsi rezultati računani po stalnih cenah iz začetka leta 1976. Ti podatki so:

Zap. št.	Elementi	Doseženo 1975	(v 000 din) Program 1980	Index
1	2	3	4	5
1.	Skupni prihodek	5,954.335	9,153.984	154
2.	Amortizacija skupaj	76.951	204.734	266
	Od tega:			
	a) po predpisani stopnji	49.873	152.565	322
	b) nad predp. stopnjo	27,078	52.169	193
3.	Dohodek	625.915	1,255.712	201
4.	Čisti dohodek	413.584	844.974	204
5.	Osebni dohodek (čisti)	231.873	394.235	170
6.	Sklad skup. porabe	26.364	48.259	183
7.	Rezervni sklad	11.425	22.124	194
8.	Poslovni sklad	46.513	205.029	441
9.	Število zaposlenih	5.827	7.432	127
10.	Mesečni neto OD na zaposlenega	3.316	4.420	133

ROMAN ALBREHT: OSNUTEK ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Nadaljevanje s 3. strani

cev tudi na teh področjih dela. Gre za to, da iz osnov družbenih odnosov izločimo tiste prvine, ki omogočajo, da se prednosti v znanju, v pooblastilih, pri razpolaganju z informacijami itd. sprevračajo v prednosti v družbenoekonomskih odnosih, to je v monopol odločanja, v monopol oblasti, v materialne in v družbene privilegije, v moč, ki se ni pripravljena podrejati družbeno priznanim in sprejetim normam in merilom itd. Prav tak monopol je v naših družbenoekonomskih razmerah še objektivno možen, je pa družbeno in ekonomsko nesprejemljiv. Nesprejemljiv je, ker je v opreki z razvojem enakopravnih odnosov, kot so opredeljeni v ustavi. Nesprejemljiv pa je tudi zaradi tega, ker delavce, ki si pridobe tak monopolni položaj, navaja k temu, da začno pri svojem delu dajati prednost utrjevanju lastnega oblastništva pred kreativnim delom. Tudi ustvarjalno delo drugih delavcev začno podrejati interesom svojega oblastniškega monopola in privilegijev.

Tako začno nastajati znotraj tehnostruktur birokratizirane in tehnokratizirane sestave, ki začno dušiti ustvarjalnost povsod tam, kjer odženejo korenine in povsod tam, kamor seže njihov vpliv. To se dogaja zaradi tega, ker začno podrejati sleherno delo lastnemu birokratskemu oziroma tehnokratskemu oblastništvu in ker začno spodbujati nastajanje najrazličnejših oblik mediokriterstva, brezhrbteničarstva itd.

To so težnje, ki jim naj spodseka družbenoekonomske korenine sedanja družbena preobrazba. To pa pomeni, da družbena akcija ni usmerjena v odpravo družbeno potrebnega in koristnega dela na tistih področjih, kjer so se pojavile in se še pojavljajo prvine birokratizma in tehnokratizma. Nasprotno, usmerjena je v obvladovanje in izkoreninjevanje prvin družbenih odnosov, ki so škodljive in nesprejemljive. To je namreč pogoj, da bi se tudi ta področja družbeno potrebnega dela lahko v celoti družbeno in funkcionalno razvijala in opravljala potrebno in koristno delo, brez katerega praktično ni možen uspešen tok družbene reprodukcije tako v njenih materialno-ekonomskih kot v njenih družbenoekonomskih prvinah in razsežnostih na doseženi ravni družbene reprodukcije.

Druga zadeva pa je stališče, ki skuša potisniti strokovne delavce, ki delajo na posameznih družboslovnih področjih, kot so pravo, ekonomija, sociologija, organizacija dela itd., na pozicije nekakšne neangaziranosti, rezerviranosti. Gre za stališče, ki se zavzema za to, naj se strokovni delavci ne bi vključevali v neposredno ustvarjalno delo pri oblikovanju ustreznih aplikativnih rešitev, ki naj bi zagotovile izvedbo ustavno zasnovane preobrazbe odnosov. Tako naj bi ohranili omenjeni delavci samostojno kritično pozicijo ne samo do posameznih ponujenih rešitev, ampak tudi do same zasnove o nadaljnji preobrazbi družbenoekonomskih odnosov, kot je zasnovana in opredeljena v ustavi.

To stališče se torej ogreva za to, naj bi strokovni delavci ostali ob strani ustvarjalnih naporov pri izvedbi ustavne preobrazbe.

To pomeni, da si zagovorniki tega stališča prizadevajo odvrniti strokovne delavce od ustvarjalnega dela pri preobrazbi odnosov na podlagi družbenoekonomskih in institucionalnih opredelitev, ki so dozorele v naši revulucionarni praksi in za katere smo se na podlagi družbenega sporazuma povsem nedvoumno izrekli.

Tako stališče je družbenopolitično in idejno povsem nesprejemljivo, ker si prizadeva, da bi odtegnilo strokovne delavce od tega, da bi izkoristili svojo enkratno zgodovinsko priložnost, ki se jim ponuja. Naši delovni ljudje so si na podlagi dosedanjih dosežkov v revolucionarni preobrazbi ustvarili pogoje, ki jim omogočajo, da začenjajo graditi izvirne temelje lastne socialistične samoupravne družbe. Tisti, ki bi radi odvrnili strokovne delavce od tega dela, jih skušajo pravzaprav odtrgati od revolucionarne preobrazbene akcije delavcev, katere organski del so tudi sami in ki je pri nas realna družbena in materialna sila, ne pa neko zanesenjaško vizionarstvo, ki ne bi imelo podlage v realnih družbenih silah. Strokovni delavci, ki bi se pustili na kakršenkoli način odtegniti od revolucionarne preobrazbene akcije, bi se neizbežno znašli v težki zagati. Ali bi postali plen apologije temeljev kapitalistične oziroma državno-lastniške birokratske socialistične družbenoekonomske in institucionalne ureditve, ki jo je naša družbena stvarnost v dosedanjem razvoju zavrgla in presegla, ali pa bi bili prisiljeni zateči se pod okrilje verbalnega ponavljanja najbolj splošnih resnic o družbenoekonomskih osnovah socialistične oziroma komunistične družbe, pri čemer pa bi nujno izgubili občutek za razvojne zakonitosti in za temeljno zgodovinsko nalogo socializma, da preobrazi kapitalistične osnove družbene ureditve v komunistične. To pa je seveda neločljivo povezano z razvojem materialne osnove družbe in z oblikovanjem vseh komponent, ki tvorijo opredeljujoče sestavine družbenoekonomske, institucionalne itd. družbene ureditve. To pa je trdo revolucionarno in ustvarjalno delo. To delo terja polno angažiranja vseh ustvarjalnih družbenih sil, s katerimi naša družba v določenem trenutku razpolaga.

8. POVEZOVANJE OSEBNEGA DELA V SISTEM SAMOUPRAVNEGA ZDRUŽENEGA DELA

Pomemben segment dohodkovnih odnosov je tudi družbenoekonomska opredelitev osnov, na podlagi katerih se osebno delo s sredstvi v lasti občanov povezuje v sistemu samoupravnega združenega dela.

Naše izkušnje govorijo, da je na naši stopnji razvitosti osebno delo s sredstvi v lasti občanov koristno in potrebno s stališča zadovoljevanja določenih družbenih potreb. Naše izkušnje nam govorijo tudi o tem, da se v razmerah, ko je z družbenimi obrambnimi mehanizmi onemogočeno preraščanje osebnega dela s sredstvi v lasti občanov v kapitalistični način proizvodnje in v razmerah, ko združeno delo s sredstvi v družbeni lasti obvladuje odnose in tokove družbene reprodukcije, osebno delo s sredstvi v lasti občanov razvija kot dopolnilno delo združenemu delu in ne kot njegova antiteza. Na podlagi teh spoznanj in opredelitev v ustavi, so v osnutku zakona o združenem delu podane široke možnosti za povezovanje in združevanje osebnega dela s sredstva v lasti občanov z združenim delom in njegovo transformacijo v združeno delo. Povezovanje te vrste se je v samoupravni praksi že začelo uveljavljati. Tako so ustvarjene možnosti, da se razvoj osebnega dela, ki je motiviran z razvojem in izboljševanjem sredstev za delo ne ustavi in ne prepreči na razrednih mejah, ki preprečujejo preraščanje osebnega dela v kapitalističen način proizvodnje, temveč se odpira možnost, da se proizvodnja v takih primerih razvija v povezavi osebnega dela z združenim delom.

Osnutek zakona o združenem delu predvideva različne oblike takšnega povezovanja in združevanja, med drugim združevanje v zadruge, združevanja znotraj zadrug z organizacijami združenega dela, organiziranje posebnih organizacij kooperantov, združevanje v pogodbenih organizacijah itd. V osnovi vseh teh odnosov sta dve temeljni družbenogospodarski opredelitvi. Prva, da delovni človek, ki združuje svoje delo in sredstva v lasti občanov z združenim delom, obdrži lastninsko pravico nad svojimi sredstvi, ki jih združuje. Na podlagi združenih sredstev pridobi pravice, ki se pridobivajo v združenem delu kot pravice iz minulega dela. Na podlagi svojega osebnega dela

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo **Boljše delo – večji dohodek**

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je za to petletno obdobje v delovni organizaciji predviden velik obseg povečanja skupnega prihodka in vseh drugih elementov iz delitve dohodka. Kot številke kažejo (računati je treba, da so vsi podatki izdelani iz stalnih cen), se predvideva v planu tako povečana produktivnost in povečana rentabilnost. Čeprav izgledajo nekateri podatki npr. porast dohodka, še bolj pa porast sredstev za poslovni sklad optimistični, je treba poudariti, da analize, ki jih vsebuje sporazum za posamezne TOZD kažejo, da so pričakovanja realna. Upoštevati je namreč treba nove naložbe, ki so usmerjene predvsem v bolj produktivne in rentabilne dejavnosti.

Pri gornjih podatkih je treba poudariti še to, da so računani na sedanji obseg Emone, pri čemer torej niso upoštevane nadaljnje integracije. Ko bo do teh prišlo, bomo razvojni program oz. sporazum seveda temu ustrezno dopolnili.

POTREBNA INVESTICIJSKA VLAGANJA

Za dosego opisanega razvoja bodo seveda potrebna obsežna investicijska vlaganja v tem petletnem obdobju. Ko obravnavamo investicijska vlaganja, je treba seveda vedno upoštevati na eni strani želje in potrebe, na drugi strani pa realne možnosti. Da bi vskladili ta dva izhodišča, so morale TOZD v izhodiščih za ta sporazum najprej ugotoviti svoje lastne ekonomske možnosti t. j. razpoložljiva sredstva za vlaganja, nadalje okvirno predvideti pogoje pod katerimi bodo banke sodelovale pri finansiranju določenih naložb in končno kakšne so možnosti združevanja sredstev za realizacijo željenih naložb. Ker pa so želje in mnogokrat tudi potrebe večje od možnosti, je bilo potrebno v sporazumu določiti po kakšnem časovnem vrstnem redu bodo posamezne naložbe v tem obdobju realizirane.

Kot izhodišča za določanje prioritetnega reda so zato v sporazumu določeni naslednji kriteriji:

1. da bo dejavnost oz. investicija koristila čim večjemu številu TOZD v sestavi OZD,
2. da bo dejavnost oz. investicija prispevala k skladnemu razvoju vseh TOZD,
3. da se bodo čim hitreje vračala vložena sredstva,
4. da je varnost naložbe trajno zagotovljena tudi iz širšega družbenega vidika,
5. da zainteresirana TOZD sama prispeva čim večji delež svojih sredstev;
6. da je ob upoštevanju ostalih pogojev možno angažirati za določeno investicijo tudi zunanje vire sredstev (banke, družbeno-politične skupnosti ipd.),
7. da je utemeljenost dejavnosti oz. investicije po prej omenjenih kriterijih v elaboratu, ki ga preskrbi TOZD, nedvoumno in strokovno dokazana, za kar jamčijo samoupravni organi TOZD in njeni odgovorni strokovni delavci;

V samoupravnem sporazumu je vsak od navedenih kriterijev še natančneje opredeljen. V smislu teh kriterijev so v posebni tabeli, ki je sestavni del sporazuma se daj točno opredeljene vse investicijske naložbe za to petletno obdobje. V sporazumu pa je tudi določeno, da bo delavski svet podjetja vsako leto ugotavljal izvrševanje tega razvojnega programa in, če bo ugotovil, da razpoložljiva sredstva ne zadoščajo za izvedbo vsakoletnih investicij ali, da je sredstev več, bo spreminjal vrstni red investicij oz. določene vključeval ali izločal upoštevajoč navedene kriterije.

Za to petletno obdobje so v sporazumu predvidena naslednja vlaganja: (v 000 din)

● **leta 1976:**	151.0391
● **leta 1977:**	427.628;
● **leta 1978;**	549.128;
● **leta 1979:**	150.670;
● **leta 1980:**	223.498;

Skupaj 1976—1980 1,601.963.

Opisana vlaganja bodo finansirana iz naslednjih virov:

1. **iz lastnih sredstev TOZD: 234.057 ali 15 odstotkov,**
2. **iz združenih sredstev drugih TOZD: 193.225 ali 12 odstotkov,**
3. **iz bančnih sredstev: 1,038.129 ali 65 odstotkov,**
4. **iz drugih virov: 136.592 ali 8 odstotkov,**
5. **Skupaj: 1.601.963 ali 100 odstotkov**

Na prvi pogled bi se zdelo, da je programirana udeležba 65 odstotkov bančnih sredstev nerealno visoka. Vendar, če upoštevamo, da gre v pretežni meri za investicije s splošno družbeno prioriteto, predvsem v kmetijstvu in turizmu ter v nekatere oskrbovalne centre v Ljubljani, so taka pričakovanja realna.

ZDRUŽEVANJE SREDSTEV

Podatki tudi kažejo, da bo za izvedbo investicijskega programa potrebno obsežno združevanje sredstev med TOZD Emone. Za združevanja sredstev so v sporazumu določena natančna pravila. Predvidene so tri vrste združevanja sredstev za investicijske naložbe:

● združevanje brez obveznosti vračila, kadar se koristnik zaveže za nakup ali prodajo dogovorjene količine določenega blaga ali za opravljanje druge storitve;

● z obveznostjo vračila v obliki udeležbe na dohodku in s prevzemom rizika;

● kot kredit.

Poleg združevanja sredstev za investicijska vlaganja predvideva sporazum tudi združevanja drugih sredstev in sicer:

1. obratnih sredstev prek interne banke v obliki kratkoročnih kreditov in s sistemom, da lahko interna banka ob pogojih, ki so določeni v sporazumu, spusti tekoči račun TOZD v minus;
2. združevanje deviznih sredstev;
3. združevanje sredstev rezerv;
4. združevanje dela sredstev skupne porabe za točno določene namene;
5. združevanje dela sredstev za izobraževanje;
6. združevanje sredstev za informiranja javnosti in
7. formiranje skupnega sklada rizika na ravni podjetja.

Za vse navedene vrste združevanj so v sporazumu točno določeni pogoji in pravila, opredeljeni nameni koriščenja, pristojnosti delavskega sveta v tej zvezi in drugo.

SAMOUPRAVNA IN POSLOVNA RAZMERJA

Samoupravni sporazum natančno ureja tudi vsa samoupravna in poslovna razmerja med TOZD. Najpomembnejša pravila, ki so v sporazumu podrobno razčlenjena so naslednja:

● da bodo TOZD sporazumno oblikovale poslovno politiko in skupne interese podjetja, ne da bi pri tem omejevale možnosti posamezne TOZD za ustvarjanje dohodka;

● da bodo v poslovanju navzven zagotavljale enoten nastop podjetja;

● da bodo poslovale skladno s politiko in interesi iz prejšnje točke;

● da bodo posle, ki jih opravljajo navzven, medsebojno koordinirale in povezovale vselej, kadar lahko s takim ravnanjem dosežejo večje ugodnosti za podjetje kot celoto;

● da bodo v njihovem medsebojnem poslovanju delovale tržne zakonitosti in dogovori iz sodelovanja med TOZD iz proizvodnega, trgovskega in turističnega področja;

● da bodo vselej, kadar bo to gospodarsko utemeljeno in tehnično možno, potekalo njihovo medsebojno poslovanje brez internih posrednikov;

● da si samovoljno ne bodo prevzemale poslov, ki spadajo v dejavnost druge TOZD;

● v zvezi s skupnim jamstvom se bodo TOZD skupno dogovorile o minimalnem zavarovanju njihovih sredstev ter o izbiri zavarovalnice;

● da bodo reševale svoje medsebojne spore potom interne arbitraže in da se bodo posluževale zunanjih razsodišč le v primeru, ko bodo izčrpana notranja pravna sredstva.

V posebnem delu sporazuma je tudi opredeljen obseg poslovnih odnosov med posameznimi TOZD in tako prikazana njihova medsebojna povezanost v medsebojnem in poslovnem procesu. Za vsako TOZD so prikazani tudi njeni najpomembnejši poslovni partnerji kot kupci ali dobavitelji, s katerimi bo TOZD v tem petletnem obdobju sodelovala.

Sporazum ureja tudi dohodkovne odnose med TOZD. V tej zvezi med drugim določa, da kadar v proizvodni predelavi in prometu določenega proizvoda sodeluje več TOZD, bodo le te skupno ugotavljale in delile dohodek, ustvarjen pri izdelavi oz. prometu takih proizvodov. Za te proizvode bodo TOZD tudi skupaj določale končne prodajne cene oz. kadar prodajne cene določa organ ali se določajo s širšim samoupravnim sporazumom, bodo TOZD, ki skupno ugotavljajo in delijo dohodek skupno nastopale, kadar je treba tem organom nuditi podatke ali zavzeti stališče zaradi formiranja cen.

Da bi sodelujoče TOZD lahko skupno določale prodajne cene in ugotavljale skupni dohodek, bodo sestavljale skupne planske in obračunske kalkulacije, skupno določale normative porabe materiala, normative dela in drugo. Za razporeditev skupnega dohodka na posamezne sodelujoče TOZD so v sporazumu določene naslednje osnove:

● vrednost porabljenih sredstev za delo, obračunanih kot amortizacija po dogovorjenih stopnjah,

● nadomestilo za porabljena obratna sredstva, obračunanih kot obresti od obratnih sredstev po dogovorjenih stopnjah in upoštevajoč dogovorjene koeficente obračanja,

● živo delo obračunano kot osebni dohodek po dogovorjenih normativih.

SAMOUPRAVNO POVEZOVANJE

V cilju zagotovitve nalog določenih v sporazumu, sporazum določa, da se bodo TOZD Emone predvsem pa TOZD Trgovina na veliko in TOZD Zunanja trgovina dolgoročno poslovno povezovale z organizacijami združenega dela, proizvajalkami blaga posameznih blagovnih skupin, ki predstavljajo glavni asortiman prometa teh TOZD in z organizacijami združenega dela, ki se želijo trajno oskrbovati z reprodukcijskim materialom in blagom ter stroji in opremo preko TOZD Emone. Za izvajanje tega sodelovanja bodo TOZD Emone v smislu sporazuma skupaj s poslovnimi partnerji (v sporazumu je navedenih 130) formirale naslednje poslovne skupnosti:

1. poslovno skupnost za proizvode moke, mlevske izdelke, testenine in riž,
2. poslovno skupnost za olje, margarino in rastlinske maščobe,
3. poslovno skupnost za živino, meso ter perutnino in jajca,
4. poslovno skupnost za ribe in ribje konzerve,
5. poslovno skupnost za mleko in mlečne izdelke,
6. poslovno skupnost za sadne in zelenjavne konzerve,
7. poslovno skupnost za poljščine, vrtnine, sadje in zelenjavo,
8. poslovno skupnost za konditorsko blago,
9. poslovno skupnost za pijače vseh vrst,
10. poslovno skupnost za pralna in čistilna sredstva, kozmetiko, drogerijsko blago in papir,
11. poslovno skupnost za tekstil in konfekcijo,

Nadaljevanje na strani 6

Mitja Svetelj, direktor interne banke govori na DS v Portorožu

pa pridobi enake pravice kot delavec v združenem delu v skladu s svojimi delovnimi prispevki. Dohodek, ki se pridobi z delom na podlagi povezovanja osebnega dela s sredstvi v lasti občanov in dela delavcev v združenem delu, razen tistega dela, s katerim se zadovoljujejo pravice delovnega človeka na podlagi združenih sredstev v lasti občanov, je družbena lastnina in z njim skupno upravljajo vsi, ki so združili delo in vsi prisvajajo v skladu s svojim delovnim prispevkom tudi osebni dohodek.

Takšna opredelitev družbenoekonomske podlage odnosov med osebnim delom s sredstvi v lasti občanov in delom delavcev v združenem delu omogoča, da se razvija delo oziroma proizvodnja na podlagi osebnega dela s sredstvi v lasti občanov, da zasleduje razvoj in napredek v sredstvih za delo tudi prek »razrednih meja«, da pa pri tem ne prerašča v kapitalistični način proizvodnje, temveč v posebne oblike povezovanja osebnega dela z združenim delom in odpira proces njegove transformacije v združeno delo.

Razvijanje teh odnosov je pomembno ne samo s stališča napredka v proizvodnji, ampak tudi s stališča razvoja družbenih odnosov. Delovni človek, ki dela z osebnimi sredstvi v lasti občanov, povezuje uresničevanje svojega interesa z uresničevanjem interesov združenega dela, s katerim je povezan pri ustvarjanju nove vrednosti in pri pridobivanju dohodka. Na tej podlagi se osebno delo s sredstvi v lasti občanov osvobaja tradicionalnih poti v svojem razvoju. Doslej se je dejansko lahko razvijalo samo tako, da je spreminjalo druge delavce v mezdne delavce. Sedaj pa ima možnost, da se razvija tako, da se povezuje z delom delavcev v združenem delu. Tako se osvobaja tudi osebno delo s sredstvi v lasti občanov, saj ni več pogoja, da si mora za svoj razvoj podrejati delo drugih delavcev, temveč se svobodno povezuje z delom delavcev v združenem delu in se sam vanj svobodno združuje. S tem se tudi temu delu ustvarja popolnoma nova razvojna perspektiva in družbenoekonomska stabilnost.

9. ODGOVORNOST V ZDRUŽENEM DELU

Za nadaljnji razvoj in utrjevanje socialističnih samoupravnih družbenih odnosov v družbeni reprodukciji in v družbi je vsekakor posebnega pomena to, da je v osnutku zakona celovito in družbeno konsistentno na samoupravnih osnovah obdelana, razvita in institucionalizirana delovna, ekonomska, samoupravna ter družbena odgovornost delavcev, njihovih subjektov združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti.

Pri oblikovanju te sestavine odnosov v združenem delu smo v osnutku zakona izhajali od ustavnega določila, ki pravi, da je delavec v združenem delu, ki temelji na družbenih sredstvih, vedno odgovoren delavcem, ki z njimi združujejo delo in sredstva v vseh oblikah povezovanja in združevanja v družbeni reprodukciji in da je odgovoren družbeni skupnosti.

Ob tem smo seveda upoštevali eno temeljnih značilnosti, ki karakterizira socialistične samoupravne odnose, prek katerih se uresničuje in potrjuje družbena lastnina, kot družbeni odnos, da odgovornost ni nikoli samo enosmerna, da je vedno splet medsebojne odgovornosti med enakopravnimi delavci in med delavci kot posamezniki ter delavci, organiziranimi kot samoupravne oziroma družbenopolitične institucije, ki jih delavci ustanove in z njimi upravljajo, da na ta način uresničujejo določene skupne in splošne interese.

In končno, pri oblikovanju določil v osnutku zakona smo težili za tem , da ustvarimo institucionalno podlago, na kateri bo možno uresničevati ravnotežje med pravicami delavcev in njihovih družbenopravnih oseb v združenem delu, njihovih samoupravnih in družbenih pooblastil in obveznosti na eni strani ter njihovo odgovornost, ki izvira iz pravic, prevzetih obveznosti in samoupravnih oziroma družbenih pooblastil na drugi strani.

Pri celotni zasnovi odnosov v združenem delu je važnega pomena, da se delavec vključi v združeno delo in postane združeni delavec s tem, ko svoje delo združi z delom drugih delavcev na družbenih sredstvih v temeljni organizaciji.

V tem je bistvena razlika med delovnim razmerjem na podlagi socialističnih samoupravnih odnosov (to so medsebojna razmerja med enakopravnimi delavci) in delovnim razmerjem, ki ga v pogojih, ko so sredstva družbeno odtujena od delavcev, sklepa delavec s podjetjem, za katerim stoji dejansko družbeni subjekt, ki ima lastninski monopol nad sredstvi.

Ta bistvena sprememba v družbenoekonomski podlagi delovnega razmerja spreminja tudi družbeni karakter odgovornosti v delu. Odgovornost ne temelji več na odgovornosti delavca do subjekta, ki drži lastninski monopol nad sredstvi. Ona se spremeni v odgovornost delavca do drugih delavcev, ki so med seboj enakopravni na podlagi pravice dela z družbenimi sredstvi. Iz odgovornosti torej izginja razredna sestavina, ker v njej ni več prisotna sestavina podrejanja delavčevega dela monopola svojine nad sredstvi. Tako se odgovornost spremeni v odgovornost do drugih delavcev za opravljanje prevzetih delovnih dolžnosti in drugih z delom povezanih obveznosti.

Združeni delavec v svojem delu združuje tri sestavine, ki tvorijo dialektično celoto delovnih funkcij na podlagi pravice dela z družbenimi sredstvi. Te sestavine so njegovo sodelovanje s konkretnim delom v tekočem delu, gospodarjenje z vsemi činitelji proizvodne sile dela in s tem povezano upravljanje s poslovanjem temeljne organizacije znotraj nje same in vseh odnosih, v katerih sodeluje v družbeni reprodukciji in v družbi.

Iz tako opredeljenega položaja delavca v združenem delu izvira tudi njegova odgovornost za neizpolnjevanje prevzetih delovnih obveznosti in kršitev delovne discipline, odgovornost za vestno opravljanje samoupravljalskih funkcij in odgovornost za smotrno uporabo družbenih sredstev ter za to, da jih stalno obnavlja, povečuje in zboljšuje ter varuje pred poškodbami in uničenjem.

Osnutek zakona podrobno opredeljuje dejanja, ki jih je možno opredeliti kot neizpolnjevanje prevzetih delovnih obveznosti in opredeljuje, da je možno posamezne kršitve kaznovati med drugim tudi z denarno kaznijo in s kaznijo prekinitve delovnega razmerja z delavcem, ki stori težjo kršitev zaradi neizpolnjevanja prevzetih delovnih dolžnosti ali drugače težje krši delovno disciplino, seveda po svoji krivdi. Če delavec zaradi malomarnosti povzroči materialno škodo, jo je dolžan povrniti na način in v obsegu, kot to delavci urede v samoupravnem sporazumu, oziroma drugem samoupravnem splošnem aktu.

Ob tem pa je seveda delavcu zagotovljeno varstvo njegovih pravic. Delavec ima pravico biti navzoč, ko ustrezni samoupravni organ razpravlja o njegovi odgovornosti in delavec mora biti zaslišan pred disciplinsko komisijo, ki mu je dolžna omogočiti, da pove svoj zagovor. Pred začetkom postopka so pristojni organi dolžni povprašati za mnenje sindikalno organizacijo.

Delavec pa ima seveda enako pravico, da zahteva od temeljne organizacije odškodnino, če pretrpi škodo pri delu ali v zvezi z delom. Če s svojim zahtevkom ne uspe pri pristojnih samoupravnih organih, ima pravico zahtevati odškodnino na sodišču združenega dela. Delavec ima pravico biti navzoč, ko pristojni samoupravni organ odloča o njegovi zahtevi za zaščito njegove pravice in ima pravico, da se izjasni o dejstvih, ki so pomembna za odločanje. Pristojni organ je dolžan pred odločitvijo o delavčevi zahtevi za varstvo njegovih pravic zahtevati mnenje sindikalne organizacije. Delavec ima na sklep organa, ki o zadevi odloča, na prvi stopnji pravico pritožiti se drugostopnemu organu. V vsakem primeru pa ima delavec,

Nadaljevanje na 6. strani

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo **Boljše delo – večji dohodek**

Zasedanje delavskega sveta naše delovne organizacije (20. julija) v hotelu Bernardin v Portorožu

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O SREDNJEROČNEM NAČRTU SPREJET

Nadaljevanje s 5. strani

12. poslovno skupnost za obutev in usnjarsko konfekcijo,

13. poslovno skupnost za ribe, začimbe in praškaste blago.

Nadalje bodo vse TOZD, katerih dejavnost je vezana z oskrbo mesta Ljubljane, pristopila v interesno samoupravno skupnost za oskrbo mesta Ljubljane, ki je v ustanavljanju.

Sporazum določa, da bodo poslovne skupnosti sklenjeni posebni samoupravni sporazumi, v katerih bodo natančneje opredeljeni cilji in naloge tega sodelovanja. Predvsem bo v teh sporazumih, določeno, da udeleženci sporazumevanja:

● **skupno ugotavljajo in ocenjujejo potrebe domačega in tujega trga za proizvode iz proizvodnega kompleksa, ki mu pripadajo posamezne podpisnice sporazuma,**

● **glede na ugotovljene oz. ocenjene potrebe skladno planirajo in realizirajo ustrezni obseg, asortiman in kvaliteto proizvodnje ter zagotavljajo kvalitetno oskrbo potrošnikov,**

● **ustrezno potrebam razvoja proizvodnje in prometa programirajo in realizirajo razvoj svojih proizvodnih in prometnih kapacitet,**

● skupno določajo poslovno politiko in se s svojimi plani in programi vključuje v plane in programe vzporednih in širših proizvodnih in prometnih grupacij,

● **skupaj ugotavljajo rezultate in pogoje poslovanja v proizvodni in prometni sferi in se v tem medsebojno obveščajo ter predlagajo izboljšave,**

● skupno prevzemajo rizike in jamstva ter odgovornosti za razširitev materialne osnove in produktivnosti dela v proizvodnji in prometu,

● **enakopravno med seboj ugotavljajo in delijo rezultate dela in skupno obiskujejo končne prodajne in medsebojne obračunske cene ter enotno nastopajo pri pristojnih organih, kadar ti določajo cene in druge pogoje proizvodnje in prometa,**

● v medsebojnem poslovanju uvajajo in izpopolnjujejo take načine medsebojnega plačevanja in denarnega poslovanja, da je vsem udeležencem v proizvodnji in prometu omogočeno enakopravno in najracionalnejše koriščenje denarnih sredstev.

Glede dohodkovnih odnosov določa sporazum, da bodo za ugotavljanje dohodka in njegovo razpolaganje veljala v teh skupnostih praviloma ista načela, kakor so v tem sporazumu določena za TOZD Emone.

ODNOSI S SIS

Samoupravni sporazum ureja tudi odnose s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in v tej zvezi določa, da bodo TOZD v svojih razvojnih programih za obdobje 1976 do 1980 planirale tak del dohodka in sredstev iz osebnih dohodkov, kakor odgovarja stopnjam kot so jih TOZD tem skupnostim prispevale v letu 1975 oz. take stopnje prispevkov kot so že uveljavljene v začetku leta 1976.

DRUŽBENI STANDARD IN IZOBRAŽEVANJE

Sporazum določa, da bodo TOZD v tem petletnem obdobju izdvajale iz dohodka za namene stanovanjske izgradnje znesek po stopnji 6 odstotkov od bruto osebnih dohodkov. V tem obdobju bo tako formirano skupaj preko 14 milijard starih din sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Od tega bodo TOZD namenile približno 50 odstotkov sredstev za izgradnjo družbenih najemniških stanovanj, 50 odstotkov pa za kreditiranje izgradnje ali nakup stanovanj v obliki posojil delavcem. Predvideno je, da bo v tem obdobju zgrajenih 195 najemniških stanovanj, kreditiranih pa 222 stanovanj.

Za ureditev počitniških domov, objektov družbene prehrane, bodo TOZD v tem obdobju izločale še 0,3 odstotka sredstev iz osebnih dohodkov, kar bo v tem obdobju pomenilo cca 1 milijardo din.

Za izobraževanje bodo TOZD izločale 1,5 odstotka sredstev od bruto osebnih dohodkov, od tega bodo 1/3 združevale na ravni občin. Temeljnim organizacijam bo tako ostalo cca 2,3 milj. din sredstev. Od tega bo 75 odstotkov porabljeno za štipendiranje na strokovnih ter višjih in visokih šolah, kar pomeni povprečno 300 šolancev letno. 25 odstotkov t. j. cca 600 milijonov starih din pa bo porabljeno za strokovno izpopolnjevanje delavcev na delu in ob delu.

Iz opisanega izhaja, da je samoupravni sporazum dejansko v podrobnosti opredelil cilje, naloge in sredstva za dosego teh ciljev v tem petletnem obdobju. Nadalje je v sporazumu tudi določeno na kakšen način in v kakšnih rokih bodo organi temeljnih organizacij in delovne organizacije analizirali izvajanje tega sporazuma in razvojnega programa ter sprejemali ukrepe za njegovo izvršitev.

Za zaključek moramo povedati še to, da se je zasedanja delavskega sveta, ko je bil sprejet ta samoupravni sporazum udeležil tudi tov. Zakonjšek — predsednik republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem. V krajšem nagovoru je pohvalil ta naš samoupravni akt in poudaril, da je prepričan, da bo tudi realiziran, saj so dejavnosti, ki jih v Emoni pretežno razvijamo, t. j. kmetijstvo, turizem in izvoz tudi v republiškem planu obravnavane kot prioritetne.

Cilji in naloge za naslednjih pet let so torej določeni, stvar nas vseh, ki smo sedaj v Emoni, in tistih, ki bodo v tem obdobju še stopili v to veliko delovno skupnost, je, da te samoupravno postavljene naloge v celoti realiziramo.

E-IZOBRAŽEVANJE

STODESET ZRELOSTNIH IZPITOV

ČESTITKE ODLIČNJAKOM

KONEC LETOŠNJEGA MAJA JE 131 NAŠIH UČENCEV IZ SUPERMARKETA LJUBLJANE, OSIJEKA IN MARIBORA, TRGOVSKE HIŠE (MAXIMARKET) IN VSE MALOPRODAJNE MREŽE KONČALO TRETJE RAZREDE POKLICNIH ŠOL ZA PRODAJALCE, GOSTINCE IN MESARJE.

Od teh je v mesecu juniju 110 učencev uspešno opravilo tudi zaključni izpit — maturo, med njimi jih je 19, ki so ta zrelostni izpit opravili z odličnim uspehom, 27 učencev je bilo prav dobrih, 54 dobrih in le 10 jih je šolanje končalo z zadostnim uspehom.

21 učencev bo moralo na zaključni izpit septembra, ko bodo z malo več sreče tudi oni postali kvalificirani prodajalci oz. gostinci.

Zaključni izpit so z odličnim uspehom opravili naslednji naši učenci: v TOZD maloprodajna mreža VLASTA MATKO iz marketa Slomškova, MOJCA MATKO iz marketa Titova 25, SLAVICA MURŠIČ iz marketa Titova 65, KATICA ŽARAC iz marketa Vodovodna, MARIJA HLADNIK iz marketa Gogalova in HELENA VODNIK iz marketa Titova 82; v TOZD Supermarket Ljubljana NADA LUKMAN iz etaže A, MARTINA LOVŠE in DJURDJA ŽNIDARIČ iz etaže B ter MARIJA GREGORČIČ iz etaže C; v TOZD Supermarket Maribor JOŽICA VOHL in ANGELCA POTOČNIK; v TOZD Trgovska hiša Ljubljana BOJAN ŽIGON, VESNA MIKLOŠIČ, JOŽICA PAPEŽ, ANICA PELC (vsi iz etaže A), VERA TURK in BOŽIDARA LILIČ iz etaže B in MARINA POLZELNIK iz etaže C.

VESNA RAZTRESEN

ROMAN ALBREHT: OSNUTEK ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Nadaljevanje s 5. strani

ki ni zadovoljen z odločitvijo samoupravnih organov, ker smatra, da mu je povzročena krivica ali da so kršene njegove pravice, pravico, da se s tožbo obrne na sodišče združenega dela.

V pogledu delavčeve odgovornosti za prevzete delovne obveznosti sta pomembni še dve zadevi. Osnutek zakona ne pozna več možnosti, da delavec enostransko razveže delovno razmerje na ta način, da enostavno ne pride več na delo, da pusti, preprosto povedano, svoje delovne tovariše na cedilu. S tem postaja tako ravnanje delavca težja kršitev delovnih obveznosti, ki jo je tudi tako obravnavati.

V osnutku zakona je dana možnost, da delavci lahko prekinejo delovno razmerje z delavcem, za katerega se ugotovi, da ni zmožen opravljati zaupanega mu dela, ali za katerega se ugotovi, da trajneje ne dosega rezultatov, ki jih je na tem delovnem mestu navadno treba dosegati, v primeru, če noče sprejeti dela na delovnem mestu, ki ustreza njegovi dejanski zmožnosti. Delavci lahko prekinejo delovno razmerje tudi s tistimi delavci, katerih delo v temeljni organizaciji ni več potrebno zaradi ekonomskih težav, v katere je zašla organizacija prav zaradi njihovega neodgovornega odnosa do dela.

Ta določila so zelo pomembna zaradi tega, ker sicer osnutek zakona ne dopušča, da bi delavcu prenehalo delovno razmerje brez njegove krivde, ki jo je storil s težjo kršitvijo delovnih obveznosti oziroma delovne discipline. V vseh drugih primerih so delavci v temeljni organizaciji in v okviru širših oblik združevanja in povezovanja združenega dela dolžni zagotoviti delavcu delo v okviru združenega dela.

Za opravljanje samoupravnih funkcij je delavec družbeno odgovoren delavcem, ki so mu zaupali opravljanje take funkcije. Člani izvršilnih in poslovodni organi pa so še odgovorni za škodo, ki bi nastala z izvršitvijo sklepa, ki bi bil sprejet na njihov predlog, v primeru, če bi se ugotovilo, da so pri predlaganju prikrili dejstva ali pa vedoma dali neresnična obvestila delavcem ali delavskemu svetu.

V primeru, ko bi prišlo do spora med delavci posameznih delov organizacije združenega dela oziroma med delavci in organi itd., pa ga ni mogoče razrešiti po redni poti, imajo delavci pravico in dolžnost, da svoje zahteve postavijo prek sindikalne organizacije.

Sindikalna organizacija začne na zahtevo delavcev ali na lastno pobudo postopek pred pristojnim organom upravljanja in skupaj z njim določi osnove in ukrepe za njegovo rešitev.

Če je spor po značaju tak, da bi utegnil pripeljati do motenj pri delu in samoupravnih odnosih ali pa bi zaradi njega utegnila nastati pri delu in samoupravnih odnosih znatnejša škoda, morajo delavci o tem obvestiti sindikalno organizacijo, družbenopolitične organizacije in skupščino družbenopolitične skupnosti. Hkrati določijo delavci svoje delegate, ki oblikujejo s predstavniki sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij in skupščine družbenopolitične skupnosti skupen odbor za reševanje nastalega spora.

Vsak drugačen način reševanja nastalega spora se šteje za kršitev delovne obveznosti oziroma kršitev samoupravljalske funkcije.

Če delavci ali sindikalna organizacija niso zadovoljni s potekom ali načinom reševanja spora, zahteva sindikalna organizacija od skupščine pristojne družbenopolitične skupnosti, naj obravnava zahtevo delavcev in ustrezno ukrepa v okviru svojih pristojnosti.

Organizacija združenega dela in vsaka druga družbeno pravna oseba delavcev v združenem delu za svoje obveznosti odgovarja s sredstvi, ki z njimi razpolaga. V osnutku zakona pa je predvideno, da bo poseben zakon opredelil, katera sredstva, s katerimi razpolagajo organizacije združenega dela, glede na njihov pomen za opravljanje njihove dejavnosti ali funkcije, ni mogoča izvršba.

V podtekstu tega določila je sprejeto družbeno stališče, da v pogojih socialističnih samoupravnih odnosov ne morejo zapasti pod izvršbo tista sredstva, ki so pogoj za normalno opravljanje dela oziroma funkcije. V primeru, da bi bila na podlagi odgovornosti za prevzete obveznosti ogrožena ta sredstva, je potrebno, da delavci v širših oblikah združenega dela, s katerimi delavci ogrožene organizacije združujejo delo in sredstva oziroma skupščina družbenopolitične skupnosti, začne postopek za sanacijo take organizacije ali pa za njeno ukinitev, če oceni, da sanacija ne bi mogla razrešiti vzrokov, zaradi katerih organizacija ni sposobna izpolnjevati svoje obveznosti.

Organi družbenopolitičnih skupnosti so dolžni, da v okviru svojih pristojnosti v skladu s svojimi pravicami in dolžnostm ustvarjajo pogoje, da se na samoupravni podlagi čim bolj usklajeno in trdno razvijajo odnosi pri pridobivanju dohodka v združenem delu ter da se čim bolj uskladijo posebni interesi ter samostojno delovanje temeljnih organizacij in njihovimi širšimi organizacijami, z njihovimi skupnimi interesi, ki so izraženi v samoupravnih sporazumih o temeljih planov in v družbenih dogovorih kot tudi z razvojnimi cilji, ki so opredeljeni v teh planih.

Če se z ukrepi družbenopolitične skupnosti, s katerimi se določa ali izvaja skupna ekonomska politika, krni enakopravnost organizacij združenega dela pri pridobivanju dohodka in pri razpolaganju z rezultati dela, se hkrati z določitvijo skupne ekonomske politike oziroma s sprejetjem ukrepov za njeno izvajanje določi in zagotovi ustrezna oblika kompenzacije na način, ki ga določi zakon. To tematiko bodo seveda ustrezno obdelali in operacionalizirali ustrezni zakoni. V navedenem določilu je le vsebovano načelo, po katerem z ukrepi družbenopolitičnih skupnosti ni možno brez ustreznih korektivnih ukrepov okrniti enakopravnosti posameznih segmentov združenega dela pri pridobivanju dohodka in pri razpolaganju z njim glede na njihovo vloženo delo in dosežene rezultate v delu.

Kadar družbenopolitična skupnost v skladu s svojo ustavno pravico začasno omeji pravico delavcev v temeljni organizaciji, da razpolagajo z delom akumulacije ali odredi obvezno združevanje dela akumulacije za financiranje določenih nujnih potreb v družbeni reprodukciji, je dolžna, da to stori z zakonom in da v njem opredeli namen, za katerega je treba združiti določen del akumulacije, obseg sredstev, ki jih je treba združiti, oziroma sredstva, na katere se nanaša omejitev razpolaganja in trajanje te omejitve.

10. SAMOUPRAVNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA

Del osnutka zakona, ki normativno obravnava institucionalno podlago samoupravne organizacije združenega dela, obdeluje oblike združevanja dela in sredstev oziroma samoupravne organizacije, določa družbenoekonomske in institucionalne sestavine, ki opredeljujejo in karakterizirajo posamezne oblike organizacije ter normativno ureja registracijo in status organizacij v pravnem prometu. V tem delu osnutka zakona je torej obsežena celotna tako imenovana statusna tematika, od opredelitve družbenoekonomske legitimacije subjekta samoupravne organizacije prek opredelitve družbenoekonomske in funkcionalne identitete posameznih oblik organiziranosti pa vse do usposobitve družbeno-pravnih subjektov združenega dela, da stopajo v medsebojna razmerja in v pravni promet.

Opozoriti velja na nekatere poudarke v pristopu k obravnavanju

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo

Boljše delo – večji dohodek

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

5. redne seje delavskega sveta podjetja z dne 20. 7. 1976

● Delavski svet podjetja ugotavlja, da so zbori delavcev v času od 1. do 15. julija 1976 sprejeli temeljna izhodišča in elemente za sklenitev samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega plana razvoja svoje TOZD in delovne organizacije Emona za obdobje 1976—1980, in da so na tej osnovi delavski sveti vseh TOZD sprejeli sklep o sklenitvi tega samoupravnega sporazuma.

S tem delavski svet podjetja ugotavlja, da je samoupravni sporazum o osnovah srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije Emona za obdobje 1976—1980 sklenjen.

● Delavski svet podjetja je vzel na znanje poročilo o bistvih ukrepih za poživitev gospodarstva in usmerjene kadrovske politike v TOZD. Na osnovi sedaj znanih rezultatov poslovanja v I. polletju bodo morajo vse TOZD izdelati dopolnjene programe poslovitve svoje dejavnosti v prometnji in blagovnem prometu za II. polletje 1976.

Pri tem naj upoštevajo zaključke zasedanja političnega aktiva in razširjene seje poslovodnega sveta podjetja.

● Ob pregledu rezultatov poslovanja v I. polletju tega leta delavski svet podjetja opozarja vse TOZD in predvsem njihove odgovorne delavce na dosledno izpolnjevanje dogovorjene finančne politike in večjo angažiranost na področju zavarovanja in izterjave plačil. Obenem poziva vse delavce, da zagotovijo v naslednjem obdobju, kljub dopustom kar največjo kontinuiteto poslovanja in s tem pripomorejo k še večjemu porastu proizvodnje in blagovnega prometa.

● Na osnovi sklenjenega samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega plana razvoja Emone je potrebno čimpreje uresničiti predvideno povezovanje v poslovne skupnosti in to predvsem s proizvodnjo tistih artiklov, s katerimi največ poslujemo. Za izvedbo so posebej zadolženi TOZD Trgovina na veliko, TOZD Zunanja trgovina in TOZD Maloprodaja.

● Odbor delavske kontrole podjetja mora v mejah svojih pristojnosti razčistiti skupaj z vodstvom podjetja in družbeno-političnimi organizacijami politično stanje in odgovornost v TOZD Pekarna Center, ker v zahtevanem roku niso izvedli zborov delavcev glede sprejemanja plana razvoja Emone, sprejema samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in samoupravnih sporazumov na nivoju občine in republike.

1. a) delavci TOZD so na svojih zborih opravljenih v času od 1. do 15. julija 1976 v skladu z določbami zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu določili predlog tega samoupravnega sporazuma;

b) najmanj 2/3 vseh delavcev v vsaki TOZD je dalo pismeno izjavo, da se strinja z določbami tega sporazuma;

c) vse sindikalne organizacije podjetja Emona so prav tako dale pismeno izjavo, da se strinjajo z določbami tega sporazuma.

S tem delavski svet podjetja ugotavlja, da je samoupravni sporazum o ureditvi vprašanj skupnega pomena iz medsebojnih razmerij v združenem delu delovne organizacije Emona sklenjen.

Določbe tega sporazuma se uporabljajo od 1. 7. 1976 dalje.

S tem dnem nehajo veljati določbe skupnega sporazuma o medsebojnih razmerjih, ki ga je verificiral delavski svet podjetja 30. 10. 1974 z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnitvami.

2. S sprejemom novega samoupravnega sporazuma o ureditvi vprašanj skupnega pomena iz medsebojnih razmerij v združenem delu delovne organizacije Emona se kaže nujna potreba po čimprejšnji izdelavi in uvedbi izboljšanega in naprednejšega sistema nagrajevanja po delu (učinku) v vseh dejavnostih podjetja.

Obenem je potrebno izdelati tudi merila in sistem nagrajevanja vodilnih in odgovornih delavcev in to ne po času temveč na osnovi rezultatov poslovanja in finančnega uspeha.

Za izvedbo te naloge se zadolžujejo skupne strokovne službe podjetja, ki naj pripravijo osnutek najkasneje do 15. septembra 1976.

Jože Pentek izroča Ljubu Filipanu umetniško sliko — Bernardin med gradnjo — kot priznanje za njegovo vztrajnost pri uresničitvi te velike zamisli.

OB 13. JULIJU

ŠOFERJI SO PRAZNOVALI

LJUBLJANA, 13. julija — praznik šoferjev in avtomehanikov smo obiskali delavce sektorja TRANSPORT na Šmartinski cesti 102. Direktor sektorja Dušan Kink, ki se je pravkar vrnil s krajšega sestanka, nam je dejal:

»Vidite, delamo, naš praznik že drugič praznujemo, tokrat z delom. Prvič smo ga praznovali v soboto 10. julija. Že osmič smo se zbrali na naš praznik v Podgradu pri Zalogu. V tem prijetnem kraju je znana gostilna »Pri Lenki«. Kraj je večini naših ljudi znan, saj je bila v potoku Besnica ribogojnica Emone, kjer smo gojili odlične postrvi.

Že ob 12. uri se nas je zbralo približno 140 udeležencev. Prišlo je 55 šoferjev in avtomehanikov s svojimi ženami in otroci, da skupaj praznujemo svoj pranik, da se poveselimo in se pomerimo v streljanju z zračno puško in v vlečenju vrvi.

GENERALNI STRELJA ODLIČNO

Po krajšem programu, ki ga je pripravil pevski zbor šoferjev pod vodstvom **Mavricija Slatnarja**, se je pričelo tekmovanje v streljanju z zračno puško, ki ga je odlično pripravil **Stojan Kocjančič**, vodja priročnega skladišča. Najbolje se je odrezal in zasedel prvo mesto mehanik **Darko Oprešnik.** V streljanju je sodeloval tudi **generalni direktor Franc Nebec,** dosegel lep rezultat in bil med prvimi.

Po tej panogi je prišlo na vrsto vlečenje vrvi.

Za zmago so se borili na eni strani šoferji, na drugi pa mehaniki in delavci z uprave. Na vsaki strani po deset močnih mož. Ob viharnem navijanju gledalcev, ki jih ni manjkalo, so pričeli vleči. Strogi sodniki so pazili na vsak centimeter. Tako navdušeno so pristopili v boj za svoje barve, da sprva sploh niso opazili, da na strani šoferjev vleče 11 mož. Boj so ponovili, a tudi tokrat so bili šoferji boljši in — zmagali. Zato športno panogo je poskrbel in jo zelo dobro pripravil mehanik **Janez Bernard.**

Medtem ko so se tekmovalci v bojih za prva mesta izčrpavali, navijači pa porabljali svojo energijo za vzpodbujanje svojih ljubljencev, je za njih že skrbel šoler **Milorad Panič**, ki je na ražnju pekel lepega prašička. Kot zelo iznajdljiv je poskrbel, da se ni preveč naprezal. Raženj mu je vrtel mlin na vodni pogon. Po zaslugi potoka Besnice je tako dobival prašiček po obeh straneh lepo zlatorjavo barvo.

In kot je vedno pri takih prilikah, da se pač nekdo mora žrtvovati, da poskrbi za prazne želodce, je bilo tudi tu. **Milan Cimprič**, ki sta mu pomagala mehanik **Jani Jernej** in šofer **Franc Žmavc** so se odrezali bolje kot visokokvalificirani gostinci. Neutrudljivo so stregli udeležencem srečanja, čevapčičev, karéjev in klobas na žaru je bilo več kot za vse dovolj — in ko je nastopila žeja in suša tudi pijače ni za nikogar zmanjkalo.

BOGAT SREČOLOV

Vzdušje je bilo prijetno in tovariško, ki ga ni zmotila niti kratkotrajna ploha okoli 15. ure.

Udeleženci, ki so se med seboj bolj ali manj poznali, vsak je imel pripet lep rdeč slovenski nagelj in značko Emone, ki jo je dobil ob prihodu, so v pičlih 20. minutah pokupili srečke za bogat srečolov z 90 dobitki. Srečolov je pripravila obračunski referent **Frida Eckert**, ki je bila hkrati odgovorna za vso strežbo.

Za 20 minut mrzličnega kupovanja srečk je bilo potrebno teden dni priprave in zbiranja dobitkov, zato gre Fridi še posebna pohvala. Na splošno lahko rečemo, da je srečanje šoferjev in avtomehanikov na njihov praznik povsem uspelo in da si takih srečanj lahko le še želimo.«

In kaj menijo udeleženci sami o tem srečanju?

Jože Perčič, šef prometa: »Želeli bi, da bi se šoferji v še večjem številu udeležili praznovanja svojega praznika. Vsaj tisti naj bi prišli, ki so imeli možnost. Mi smo skušali to tudi urediti in zato smo to srečanje pripravili v soboto, 10. julija. Res je naša služba taka, da je treba določene nujne prevoze opraviti tudi na ta dan. Le ena skupina je odšla na službeno vožnjo v Virovitico. Pričakovali smo, da bodo odsotni le tisti, ki so v bolniškem staležu. Šoferji se lahko srečajo le enkrat na leto. Vsak dan so na vožnji. Kolesa njihovih vozil se nenehno vrte. To je težak in odgovoren poklic.

Lani srečanja ni bilo, ker so se šoferji odrekli svojemu praznovanju zaradi boja za dosego cilja, ki smo si ga zadali — »privarčevati milijardo!«

ZLATE ZNACKE ZA SOFERJE

Milan Cimprič, vodja tehnične službe: »Vsako leto naj bi šli drugam. Tako bi bilo vedno drugače. Spoznavali bi našo lepo Slovenijo, ki ima toliko čudovitih krajev. To ne bi bilo slabo. Tudi jaz sem mnenja, da bi bilo dobro, da bi se srečanj udeležilo še več naših ljudi. Saj se med letom komaj kaj vidimo in se le bežno srečujemo. Menim, da je za kolektiv dobro, če se ljudje med seboj bolje poznajo.

Frida Eckert, obračunski referent: »Bilo je lepo in sem zadovoljna Zahvalila bi se vsem direktorjem Trgovine na veliko in Mesni industriji Zalog za njihovo razumevanje in prispevke za dobitke srečolova za naše srečanje.«

Letošnje srečanje šoferjev in avtomehanikov je za nami. Vsi udeleženci so zadovoljni in si takega srečanja še žele. Morda se bodo prihodnjega udeležili tudi tisti, ki so letos izostali, bodisi iz tega ali onega razloga. Naj omenimo še to, da so ob letošnjem prazniku dosegli šoferji lepe uspehe. Dan pred srečanjem je direktor trgovine na veliko **Marjan Kočar** podelil petim šoferjem za njihove uspehe zlate značke in nagrade.

Za prevoženih 200.000 kilometrov so prejeli zlate značke šoferji **Marjan Rojc, Alojz Menegalija** in **Milan Kosmatin.**

Za prevoženih 500.000 km brez generalnega popravila pa sta prejela posebni znački šoferja **Jože Pintar** in **Albin Repnik**, ki sta poleg tega priznanja prejela tudi praktični darili — tranzistorski sprejemnik.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo in jim tudi želimo v prihodnje srečno vožnjo.

Nasvidenje 13. julija prihodnje leto!

ZVONE GJURIN

---

te tematike. Združevanje dela in sredstev obravnava osnutek zakona kot zadevo, ki je imanentna združenemu delu. Zaradi tega je osnutek zakona opredeljen tako, da spodbuja nadaljnje povezovanje in združevanje delov združenega dela. Zanj ne obstaja dilema, naj se deli združenega dela, med seboj povezujejo in združujejo ali ne. Osnutek zakona pa seveda in spodbuja k ustvarjanju fizičnih integracij organizacij združenega dela, ki ne bi imele svoje trdne družbenoekonomske podlage v povezanosti in odvisnosti v procesih dela oziroma proizvodnje, oziroma v drugih soodvisnostih ali skupnih interesih v družbeni reprodukciji. Še več, osnutek zakona postavlja pire administrativnemu ustanavljanju organizacijskih integracij. Dosoča namreč, da se povezovanje in združevanje organizacij združenega dela v širše oblike samoupravne organizacije odvija na podlagi delovne ali proizvodne povezanosti in odvisnosti v družbeni reprodukciji, oziroma na podlagi drugih skupnih interesov v njej. Delavci v organizacijah združenega dela, ki so med seboj delovno oziroma proizvodno povezane in odvisne ali pa jih njihov interes usmerja k povezovanju in združevanju, urede te odnose na dohodkovni podlagi in jih tudi ustrezno institucionalizirajo v ustrezni obliki samoupravne organizacije.

Osnutek zakona ne obravnava tematike organizacije združenega dela statično, kot enkrat za vselej opredeljen organizem, obravnava je kot živ dinamičen organizem, ki se razvija v skladu z razvojem v proizvodni osnovi združenega dela in z utrjevanjem samoupravnih odnosov in sistema samoupravnega združenega dela. Zaradi tega osnutek zakona prožno odpira možnost za tako imenovano »prestrojevanje organizacij v hodu«. Osnutek zakona pa trdneje opredeljuje organiziranje temeljne in delovne organizacije združenega dela in opredeljuje družbenoekonomske osnove njune organiziranosti. Ta sta namreč edini obliki organizacije delavcev v združenem delu, ki so ju delavci obvezni organizirati, kadar so za to izpolnjeni pogoji, ki jih zakon opredeljuje.

Osnutek zakona določno opredeljuje delovno organizacijo in njeno mesto v organiziranju združenega dela. S tem pomaga k odpravi nekaterih napačnih razlag ustavne zasnove samoupravne organizacije. Nekateri so namreč temeljno organizacijo razumeli kot zamenjavo za delovno organizacijo. Zavoljo takih napačnih razlag so se v posameznih primerih delovne organizacije ustavno »prekrstile« v temeljne organizacije, v posameznih primerih pa so v delovnih organizacijah začele slabiti notranje kohezijske vezi, ker so nekateri želeli spremeniti temeljne organizacije v nekakšna podjetja v manjem, v majhne delovne organizacije. V takih primerih so se začeli kazati znaki oslabitve notranje družbenoekonomske povezanosti delavcev, organiziranih v temeljnih organizacijah v delovni organizaciji, začelo pa je tudi zavirati samoupravno organiziranje delavcev v temeljnih organizacijah in vplivati na njihovo napačno usmeritev v družbeni reprodukciji. Namesto da bi v svoji organiziranosti v temeljno organizacijo delavci videli institucionalno podlago za svoje angažiranje pri upravljanju v celotni družbeni reprodukciji in v družbi, so se začeli v takih primerih zapirati v svoje organizacije in se tako začeli zapletati v zanke podjetniške avtarkije, iz katere ni pravega izhoda.

Osnutek zakona izhaja iz tega, da je temeljna organizacija delovna celota v celovitem delovnem oziroma proizvodnem procesu. V takem delu sredstva skupnega dela povezujejo delo posameznih delivcev, ki v njej združujejo svoje delo v enovit proces, na podlagi katerega dosegajo združeni delavci skupni rezultat dela. Gre torej za temeljno celico združenega dela, v kateri se osebno delo delavcev na družbenih sredstvih združuje v združeno delo. Delavec, organiziran v taki celici združenega dela, pod pogojem, da le-ta lahko vrednostno izrazi skupni rezultat dela delavcev in pod pogojem, da omogoča delavcem, ki so v njej združeni, da upravljajo z delom in poslovanjem temeljne organizacije, delovne organizacije in z opravili in sredstvi v celotni družbeni reprodukciji in družbi, je družbeni subjekt družbene reprodukcije in pooblaščenec družbene skupnosti, da v svojem, skupnem in splošnem družbenem interesu upravlja z družbenimi sredstvi, je subjekt, ki je odgovoren pred drugimi delavci in pred družbeno skupnostjo. Delovna organizacija pa je praviloma sestavljena iz več delovnih celot, ki so med seboj delovno oziroma proizvodno povezane v celovit delovni oziroma proizvodni proces ali pa so sicer med seboj povezane na podlagi skupnega interesa pri doseganju skupnega rezultata dela. Iz take zasnove seveda sledi, da se temeljna organizacija osnuje v okrilju delovne organizacije in da deluje v njeni sestavi, kot njen integralni del. Izjema glede tega je samo delovna organizacija, v kateri ne obstajajo pogoji za organiziranje temeljnih organizacij. V takem primeru imajo delavci v delovni organizaciji, vse dokler je enovita, družbeni položaj delavcev v temeljni organizaciji. Skladno s takim pristopom je celotna zasnova samoupravne organizacije v osnutku zakona opredeljena tako, da zagotavlja organiziranje delavcev v delovni organizaciji v temeljne organizacije, obenem pa ustvarja trdno podlago za funkcionalno homogenizacijo delovne organizacije, za krepitev notranje dohodkovne povezanosti in na njej zasnovane racionalne delitve dela in organiziranja skupnih dejavnosti, za skupno planiranje itd.

S tako ureditvijo osnutek zakona preprečuje možnost, da bi bila ista temeljna organizacija hkrati v več delovnih organizacijah, da bi se lahko sama povezovala v sestavljeno organizacijo oziroma da bi se vključevala v druge oblike organiziranosti, ki bi prevzemale nase funkcije delovne organizacije.

Poleg delovne organizacije osnutek zakona opredeljuje še družbenoekonomsko in institucionalno identiteto sestavljene organizacije. Po celotni zasnovi je sestavljena organizacija trdna oblika organizacije združenega dela, ki v sebi združuje delovne organizacije, ki združene tvorijo širši segment družbene reprodukcije. Sestavljena organizacija je tako opredeljena, da ne omejuje poslovne samostojnosti delovnih organizacij, ki so v njej združene, ampak jih trajnejše odnosno dolgoročnejše povezuje na podlagi skupnih interesov in skupnih oblik poslovanja, ki jih delavci opredele v samoupravnem sporazumu o združitvi. Za razliko od združevanja v delovno organizacijo, ki je za temeljne organizacije obvezno, je združevanje delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo stvar svobodne odločitve delavcev v temeljnih organizacijah tistih delovnih organizacij, ki naj bi se združile v sestavljeno organizacijo.

Osnutek zakona obdeluje tudi osnove, na podlagi katerih se lahko delovne in sestavljene organizacije združujejo v širše oblike samoupravnega povezovanja in združevanja z namenom, da bi povezane ali združene skupaj uresničevale določene skupne interese. V tem kontekstu osnutek zakona obdeluje osnove za združevanje in povezovanje v poslovne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in v razne oblike organiziranega sodelovanja združenega dela za medsebojno poslovno sodelovanje in za skupno planiranje v okviru določenih skupnih interesov.

V podtekstu normativnih opredelitev, ki z njimi urejuje osnutek zakona osnove za navedene oblike združevanja, je družbeno stališče, po katerem naj bi z zakonom o združenem delu predvsem odprli proces združevanja in povezovanja v širše oblike združenega dela, samo združevanje pa pogojili s skupnim uresničevanjem povsem določenih skupnih interesov. Pri tem pa naj ne bi podrobno opredeljevali institucionalnih oblik niti naj ne bi togo fiksirali posameznih oblik in načinov, prek katerh delavci uresničujejo v širših oblikah povezovanja združenega dela svoje interese. To bi v naših sedanjih razmerah prej zavrlo, kot pa dejansko spodbudilo širjenje samoupravnega povezovanja v širših segmentih družbene reprodukcije na podlagi določenega interesa. Pri tem je bistveno naslednje: Vse te širše oblike samoupravne organizacije so opredeljene ne kot organizirana fizična združitev organizacij, kot je to slučaj pri delovni organizaciji, ampak kot oblika organiziranega skupnega uresničevanja določenih skupnih interesov, ki so se jih odločile skupaj uresničevati samostojne organizacije združenega dela.

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo

Privarčujmo milijardo

MIRAN BLAHA: RAZPRAVA O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST EMONE

Organizirana razprava o osnutku zakona o združenem delu se je pričela v Emoni z zborom samoupravnih družbeno-političnih in poslovodnih delavcev 4. maja letos. Na tem zboru je bilo 356 delavcev, ki so predstavljali bodoče glavne nosilce razprave in tolmačenja osnutka zakona.

Uvodna izvajanja je podal tovariš Roman Albreht, predsednik komisije zvezne skupščine za pripravo zakonov s področja združenega dela. Pojasnil je predvsem osnove, družbeno-ekonomski pomen in značilnosti osnutka in dal koristne napotke za nadaljnjo razpravo. Njegova izvajanja so bila v celoti objavljena v internem glasilu »Informator«, tako da so se z njimi lahko seznanili vsi delavci Emone.

Na tem zboru je bilo tudi dogovorjeno, da bo nosilec razprave v podjetju sindikalna organizacija s pomočjo organizacije ZK in ZSMS, in da se bodo za uspešno in organizirano razpravo ustanovili posebni akcijski odbori ali politični aktivi.

V času od maja do sredine julija je bilo v celotnem podjetju 165 raznih sestankov, na katerih je bil obravnavan osnutek zakona o združenem delu. Udeležba na njih je bila različna, poprečno pa 60—70 odstotkov. V večini TOZD so se najprej sestali politični aktivi ali vodstva družbeno-političnih organizacij, nato pa so delavci obravnavali osnutek zakona na sestankih sindikalnih skupin, po EO in poslovalnicah, v okviru osnovne organizacije sindikata, na sestankih OO ZK, v največ primerih pa na zborih delavcev. V razpravo so se aktivno vključili tudi individualni poslovodni organi TOZD in vodilni delavci podjetja.

Če na kratko povzamemo oceno dosedanje razprave, moramo ugotoviti, da je bila v začetku preveč usmerjena le v seznanjanje in tolmačenje osnutka zakona, premalo pa je bilo govora o tem, kako je sedanja samoupravna organiziranost v temeljnih organizacijah in delovni organizaciji usklajena z osnutkom oziroma kaj bo potrebno v bodoče spremeniti in dopolniti v soglasju z določbami osnutka.

Zato je bilo v dosedanji razpravi tudi bolj malo pripomb in predlogov. Le na nekaterih sestankih zasledimo živahnejšo razpravo npr. o pristojnosti in pravicah delavskih svetov in njegovih izvršilnih organov; v TOZD Kmetijska kooperacija o združevanju kmetov in statusu te TOZD; dalje o združevanju temeljnih organizacij v delovno organizacijo, o obveščanju delavcev in o tem, kako doseči njihovo večje sodelovanje in s tem udeležbo na zborih in drugih sestankih, itd. Le v nekaterih TOZD so tudi že izdelali in obravnavali analizo sedanje samoupravne organiziranosti in jo soočili z osnutkom zakona.

Iz poročil izhaja tudi ugotovitev, da so bili prav v tem času predvsem zbori delavcev obremenjeni in nasičeni z obilico materiala (Obravnava in sprejemanje izhodišč za srednjeročni plan, sporazum o medsebojnih razmerjih, kopica drugih samoupravnih sporazumov, itd.) in je tako ostalo manj časa za temeljitejšo obravnavo osnutka zakona. Sicer pa lahko rečemo, da so prav z obravnavo in odločanjem o vseh teh aktih delavci že stvarno uresničevali namen določil zakona o združenem delu.

Iz vsega povedanega izhaja določna naloga, ki je v tem, da bomo morali v nadaljevanju razprave o osnutku zakona, to je v njenem drugem delu, tja do novembra meseca, ko bo zakon sprejet, le-to usmeriti predvsem na soočenje sedanjega in bodočega družbeno-ekonomskega položaja posamezne temeljne organizacije in delovne organizacije kot celote in njene samoupravne organiziranosti z določbami osnutka zakona. Povsod tam, kjer še niso izdelali in obravnavali analize o teh vprašanjih, bodo morali to storiti in hkrati podati tudi predloge za morebitne potrebne spremembe in dopolnitve. O vsem tem bo moral v jeseni razpravljati in zavzeti svoja stališča tudi širši družbeno-politični aktiv Emone.

Dovolite mi zato, da kot uvod v to razpravo navržem nekaj vprašanj, o katerih bi morali razmišljati in o njih zavzeti svoja stališča. Nimam namena s tem kakorkoli vplivati na dokončne opredelitve, želim samo da iznesem nekaj vprašanj, o katerih je že dosedaj večkrat tekla beseda. Obenem smatram za potrebno, da pred intenzivno razpravo o vsem tem razčistimo nekaj dilem in pojmov in pri tem uporabimo določila osnutka zakona o združenem delu.

● **Poglejmo najprej samoupravno organiziranost Emone kot celote. Iz 6-letnega obstoja sedanje Emone kot delovne organizacije z več temeljnimi organizacijami imamo najbrže vsi kar precej izkušenj, dobrih ali slabih.**

Ker pa osnutek zakona o združenem delu daje sedaj večjo veljavo in mesto v samoupravni organizaciji združenega dela delovni organizaciji, ne bo odveč, če zaradi nadaljnjega razglabljanja osvežimo ta določila.

Tako 10. člen osnutka med drugim pravi:

»Delovna organizacija je samostojna samoupravna organizacija delavcev, povezanih s skupnimi interesi pri delu in organiziranih v temeljne organizacije v njeni sestavi ali neposredno povezanih z enotnim delovnim procesom, v kateri delavci skupno planirajo razvoj in v skladu s tem združujejo delo in sredstva, določajo medsebojna razmerja pri skupnem poslovanju, pridobivanju dohodka in uresničevanju drugih skupno določenih ciljev in nalog pri delu, proizvodnji in prometu, določajo skupne osnove in merila za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, odločajo o drugih skupnih interesih, organizirajo skupne službe in na vzajemni in solidarni podlagi zagotavljajo svojo ekonomsko stabilnost in socialno varnost.«

»Šteje se, da so delavci povezani s skupnimi interesi pri delu v delovni organizaciji, v kateri so temeljne organizacije povezane med seboj z delovnim procesom oziroma procesom proizvodnje in poslovanja ali z drugimi skupnimi interesi pri doseganju skupnega rezultata dela, kadar je njihov delež v njenem delu pogoj, da bi delovna organizacija mogla z delom, ki ga opravljajo delavci v njej, uresničevati proizvodno oziroma **družbeno dejavnost**, za katero je bila ustanovljena.«

Zelo važen in poučen pa je o tem odlomek iz dela Romana Albrehta »Nov korak pri graditvi temeljev socialistične samoupravne družbene ureditve«.

Citiram str. 64: »Osnutek zakona ne obravnava tematike organizacije združenega dela statično, kot enkrat za vselej opredeljen organizem, obravnava jo kot živ, dinamičen organizem, ki se razvija v skladu z razvojem v proizvodni osnovi združenega dela in z utrjevanjem samoupravnih odnosov in sistema samoupravnega združenega dela. Zaradi tega osnutek zakona prožno odpira možnost za tako imenovano »prestrojevanje organizacije v teku«. Osnutek zakona pa trdneje opredeljuje organiziranje temeljne in delovne organizacije združenega dela in opredeljuje družbenoekonomske osnove njune organiziranosti. To sta namreč edini obliki organizacije delavcev v združenem delu, ki so ju delavci **dolžni organizirati**, kadar so za to izpolnjeni pogoji, ki jih zakon opredeljuje.

Osnutek zakona določno opredeljuje delovno organizacijo in njeno mesto v organiziranju združenega dela. S tem pomaga k odpravi nekaterih napačnih razlag ustavne zasnove samoupravne organizacije. Nekateri so namreč temeljno organizacijo razumeli kot zamenjavo za delovno organizacijo. Zavoljo takih napačnih razlag so se v posameznih primerih delovne organizacije ustavno »prekrstile« v temeljne organizacije, v posameznih primerih pa so v delovnih organizacijah začele slabiti notranje kohezijske vezi, ker so nekateri hoteli spremeniti temeljne organizacije v nekakšna podjetja v malem, v majhne delovne organizacije. V takih primerih so se začeli kazati znaki oslabitve notranje družbenoekonomske povezanosti delavcev, organiziranih v temeljnih organizacijah v delovni organizaciji, vse to pa je tudi začelo zavirati samoupravno organiziranje delavcev v temeljnih organizacijah in vplivati na njihovo napačno usmeritev v družbeni reprodukciji. Namesto da bi v svoji organiziranosti v temeljno organizacijo delavci videli institucionalno podlago za svoje angažiranje pri upravljanju v celotni družbeni reprodukciji in v družbi, so se začeli v takih primerih zapirati v svoje organizacije in se tako začeli zapletati v zanke podjetniške avtarkije, iz katere ni pravega izhoda.«

Te besede so dober odgovor vsem tistim, ki si po eni strani predstavljajo kot da je Emona sestavljena iz 24 delovnih organizacij, in ne TOZD po drugi strani pa smatrajo, da so zadostili ustavni zasnovi s tem, da so se prejšnje delovne organizacije ali direkcije spremenile v TOZD; pri vsem tem pa si mislijo: glavno je, da smo ostali skupaj in da je vse še v naših rokah.

● **Mnogi nepoučeni izven Emone že danes opredeljujejo Emono kot SOZD, drugi pa jo v bodočnosti vidijo edinole kot SOZD in pravijo: vi niste pravilno samoupravno organizirani, Emona kot taka je lahko samo SOZD. Mislim, da moramo o vprašanju bodoče organiziranosti Emone temeljito razmisliti, proučiti in preveriti vse okoliščine in se nato odločiti za najbolj stvarno varianto.**

Osnutek zakona o združenem delu pravi v 360. členu o SOZD naslednje:

»Sestavljena organizacija združenega dela se organizira:

1. z združitvijo delovnih organizacij, ki so med seboj povezane s proizvodnjo surovin, preskrbovanjem energije, reprodukcijskega materiala, polizdelkov oziroma z deli obdelave, končnih izdelkov ter s prometom blaga in storitev;

2. z združevanjem delovnih organizacij, ki delajo in izdelujejo v bistvu enake vrste proizvodov oziroma, ki opravljajo enake vrste storitev, če zagotavlja njihova združitev uvedbo bolj razvite tehnično-tehnološke osnove dela v združenih organizacijah, ter takšno **delitev dela**, ki bo omogočila njihovo specializacijo, s tem pa tudi večjo družbeno produktivnost družbenega dela.

Za naša razmišljanja je posebno zanimiv 364. člen osnutka, ki pravi:

»Če so delavci vseh temeljnih organizacij v sestavi **iste delovne organizacije** mnenja, da so izpolnjeni pogoji iz 360. člena tega zakona, lahko z večino glasov vseh delavcev vsake temeljne organizacije odločijo, da se njihova delovna organizacija organizira kot sestavljena organizacija združenega dela.

V primeru iz prvega odstavka tega člena delavci vsake temeljne organizacije odločijo, da se njihova temeljna organizacija sama ali združena z drugimi temeljnimi organizacijami, če so izpolnjeni z zakonom določeni pogoji, organizira kot delovna organizacija v sestavi sestavljene organizacije.«

Roman Albreht pa o SOZD v svojem omenjenem delu navaja:

»Poleg delovne organizacije osnutek zakona opredeljuje še družbeno-ekonomsko in institucionalno identiteto sestavljene organizacije. Po celotni zasnovi je sestavljena organizacija trdna oblika organizacije združenega dela, ki v sebi združuje delovne organizacije, ki združene tvorijo širši segment družbene reprodukcije.

Sestavljena organizacija je tako opredeljena, da ne omejuje poslovne samostojnosti delovnih organizacij, ki so v njej združene, ampak jih trajneje oziroma dolgoročneje povezuje na podlagi skupnih interesov in skupnih oblik poslovanja, ki jih delavci opredele v samoupravnem sporazumu o združitvi. Za razliko od združevanja v delovno organizacijo, ki je za temeljne organizacije obvezno, je združevanje delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo stvar svobodne odločitve delavcev v temeljnih organizacijah tistih delovnih organizacij, ki naj bi se združile v sestavljeno organizacijo.«

Tako se pred nas postavljata dve osnovni dilemi:

● **ali je smotrno, racionalno in pametno in ali so podani pogoji, da sedanjo Emono iz delovne organizacije preoblikujemo v SOZD (kot to omogoča citirani 364. člen), koliko delovnih organizacij bi bilo v tej SOZD, in katere temeljne organizacije bi se združile v delovno organizacijo (proizvodnja; trgovina — ali posebej maloprodaja, trgovina na veliko in zunanja trgovina, ali maloprodaja in trgovina na veliko skupaj; hoteli in turizem; kaj in kje bi bila TOZD Inženiring in TOZD Kmetijska kooperacija).**

● **Ali govorimo o SOZD šele takrat, ko bi se Emona kot delovna organizacija, taka kot je, združila v SOZD z drugo ali drugimi večjimi delovnimi organizacijami, s katerimi imamo skupne interese in podobne oblike poslovanja.**

In podvprašanje: ali se takrat sedanje temeljne organizacije Emone »prestrojijo« in združijo s temeljnimi organizacijami ostalih delovnih organizacij v nove delovne organizacije, ki bodo tako povezane v celovit delovni oziroma proizvodni proces.

Odgovor in odločitev o tem vprašanju nista lahka, niti enostavna. Nekateri že danes izražajo pomisleke o spremembi Emone iz delovne organizacije v SOZD, češ da bi delovne organizacije predstavljale samo novo, odvečno transmisijo in oviro za neposredne odnose in poslovanje med temeljnimi organizacijami.

Osebno smatram, da bi pri razreševanju tega vprašanja morali zasledovati osnovni cilj: v kateri obliki samoupravne organiziranosti se bodo lahko čimbolj neposredno uresničevali dohodkovni odnosi med subjekti gospodarjenja in pridobivanja dohodka.

● Že v preteklih letih smo pri iskanju ustrezne organiziranosti dela in poslovanja večkrat govorili o skupnostih temeljnih organizacij. Nekatere oblike smo tudi organizirali kot npr. tako imenovani koordinacijski odbor temeljnih organizacij maloprodaje z birojem maloprodaje, ki opravlja komercialne in računovodske posle za vse TOZD Maloprodaje; dalje poslovni odbor hotelov Emona, ki je povezoval hotele in Globtour predvsem na področju skupne reklame in propagande, nastopanja na domačem in tujem trgu; tudi »pobratimstvo« med temeljnima organizacijama prašičereja in tovarna močnih krmil pomeni povezovanje skupnih interesov, medsebojno izboljševanje pogojev za delo in poslovanje in skupno delitev dohodka in rizika.

Osnutek zakona o združenem delu o združevanju v skupnostih organizacij združenega dela pravi v 366. členu:

»Delavci lahko s samoupravnim sporazumom združijo svoje organizacije združenega dela v poslovno skupnost organizacij združenega dela, da bi skupaj določali delitev dela, medsebojno izboljševali delovne pogoje in pogoje za poslovanje, proučevali trg, skupaj nastopali na domačem ter tujem trgu in uresničevali druge določene skupne interese pri delu in poslovanju.

Zadeve skupnosti iz prvega odstavka tega člena razen administrativno-strokovna dela opravlja v skladu s samoupravnim sporazumom njena delovna skupnost ali delovna skupnost delovne organizacije, ki se je združila v poslovno skupnost.

Delavci delovne skupnosti v poslovni skupnosti se ne morejo organizirati kot temeljna organizacija.«

In dalje v 368. členu:

»Delavci imajo pravico temeljne organizacije, ki so v sestavi iste ali raznih delovnih organizacij, združiti v skupnost temeljnih organizacij oziroma delovne organizacije — v skupnost delovnih organizacij, kadar je to potrebno za uresničevanje njihovih določenih skupnih interesov v posameznih fazah in elementih delovnega procesa, znanstvenega raziskovanja in drugih podobnih dejavnosti.

S samoupravnim sporazumom o združitvi v skupnosti iz prvega odstavka tega člena določijo temeljne oziroma delovne organizacije skupne interese, način njihovega uresničevanja ter drugega vprašanja, pomembna za medsebojne odnose v skupnosti.

Skupnosti iz prvega odstavka tega člena ne morejo biti udeleženke v pravnem prometu s tretjimi osebami, niti je mogoče v okviru skupnosti vzpostavljati odnose pri pridobivanju skupnega dohodka, niti oblikovati trajna obratna sredstva.«

Morda je tudi to ena od možnih oblik samoupravne organiziranosti v Emoni, posebno še upoštevamo, da že imamo nekatere zametke katere bi bilo le prilagoditi določbam zakona o združenem delu in jih razviti ter utrditi.

● V drugem delu poglejmo še samoupravno organiziranost v smislu določil osnutka zakona o združenem delu v naših temeljnih organizacijah.

Na eni strani so temeljne organizacije, pri katerih že od njihove ustanovitve ni dvoma o tem, da ne bi bile oblikovane skladno z ustavo in tudi sedanjim osnutkom zakona o združenem delu, predvsem kar zadeva povezan tehnološki proces, zaokroženost, pogoje za uresničevanje samoupravnih pravic delavcev, itd.

Na drugi strani pa so temeljne organizacije, za katere smo že pri ustanavljanju in sprejemanju našega prve-

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo — **Privarčujmo milijardo**

a sporazuma o združitvi, marca 1973 ugotovili, da najbolje še niso dokončno izoblikovane. Od takrat do danes je ponekod že prišlo do sprememb kot npr. ustanovitev Supermarketa Maribor. Prav sedaj, v razpravi o osnutku zakona in kasneje v uveljavljanju določil zakona o združenem delu je čas, da dodobra proučimo ta vprašanja.

a) Področje maloprodaje

Več ali manj vam je znano, da smo leta 1972-73 razpravah o organiziranju temeljnih organizacij v maloprodaji govorili o treh variantah:

1. kot ena skrajnost: obstoječa direkcija maloprodaje ena temeljna organizacija;
2. večje enote se formirajo kot temeljne organizacije, ostale manjše enote sestavljajo 1 temeljno organizacijo;
3. kot druga skrajnost: vsaka enota = temeljna organizacija.

Kot veste, smo se odločili za 2. varianto in so tako bile ustanovljene temeljne organizacije Maximarket, Supermarket Ljubljana in Supermarket Osijek, kasneje pa še temeljna organizacija Supermarket Maribor in maloprodaja Ljubljana, ki združuje vse ostale poslovalnice širom Slovenije; bivši obrat Koper pa se je formiral kot temeljna organizacija trgovski obrat Koper.

Že takrat smo ob taki odločitvi jasno pristavili, da samoupravno organiziranje predvsem temeljne organizacije maloprodaja Ljubljana s tem ni končano. Zato bo potrebno prav v tem času, z vsestransko in poglobljeno analizo dosedanjih izkušenj in danih ekonomskih pogojev proučiti možnosti za eventualne spremembe. Ali ni ta temeljna organizacija morda še prevelika, tako glede na število delavcev, kot na veliko dislociranost njenih enot?

Ali so v sedanjih razmerah zagotovljeni pogoji za čim večj neposredno udeležbo delavcev v upravljanju tako velike in razprostranjene temeljne organizacije? Ponuja se, v zadnjih razpravah večkrat omenjena možnost formiranja več temeljnih organizacij in to po regionalnem principu (npr. Gorenjska, Zasavje). Prav gotovo imajo interesi delavcev enega področja, regije več skupnega, so si bližnji in jih tudi bolj povezujejo skupni razvojni programi in potreba domicilnega kraja in širšega področja.

Pri tem ne mislim, da bi morali opraviti vse naenkrat, da bi zašli v drugo skrajnost in preveč drobili, temveč postopoma in le na osnovi temeljitih družbeno-ekonomskih analiz in ob sodelovanju vseh zainteresiranih. Ob tem moramo upoštevati tudi določila osnutka zakona o združenem delu, ki v 298. in 299. členu določa pogoje za organiziranje temeljnih organizacij:

»Člen 298: Šteje se, da se rezultat dela delavcev lahko izrazi kot vrednost po 2. točki 296. člena tega zakona, da je del delovne organizacije, ki se organizira kot temeljna organizacija, sposoben ustvarjati celoten dohodek in pridobivati dohodek na način in pod pogoji, ki jih določa ta zakon.

Kot pogoj za sposobnost dela delovne organizacije, da izrazi skupen rezultat dela delavcev v njem kot vrednost, ni mogoče postaviti višine celotnega dohodka oziroma dohodka.

Člen 299: Šteje se, da delavci lahko uresničujejo svoje družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice po 3. točki 296. člena tega zakona, če lahko v temeljni organizaciji in prek nje skupno in enakopravno upravljajo del in poslovanje temeljne organizacije in delovne organizacije, v sestavi katere je, ter zadeve in sredstva v celoti odnosov družbene reprodukcije, urejajo medsebojna razmerja pri delu, samostojno gospodarijo z dohodkom, ki ga dosežejo v različnih oblikah združevanja dela in sredstev, ter se prek svojih delegacij in delegatov udeležujejo pri uresničevanja funkcij samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih in družbeno-političnih skupnosti.

Šteje se, da del delovne organizacije nima pogojev, da bi se organiziral kot temeljna organizacija, **če število delavcev** v njem ne omogoča, da bi uresničevali svoje družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice, obveznosti in odgovornosti v temeljni organizaciji združenega dela tako, kot določa ta zakon.«

Ob vsem tem moramo upoštevati iz dosedanjih izkušenj znano dejstvo in tudi bojazen nekaterih delavcev, da organiziranje temeljnih organizacij pomeni dodatno režijo, več administrativnega kadra in večjo obremenitev ter odgovornost poslovodnih organov.

b) TOZD Ilirija, Ilirska Bistrica

V tej temeljni organizaciji je prisotna razprava o tem, da bi se gostinstvo organiziralo kot samostojna temeljna organizacija, ločeno od trgovine. Ilirija se je namreč ob združitvi v Emono enostavno preimenovala iz delovne organizacije v temeljno organizacijo. Vprašanje je, če bi lahko kot samostojna delovna organizacija ostala enovita, to je brez temeljnih organizacij.

c) TOZD trgovina na veliko

V tej temeljni organizaciji se že nekaj čas govori o organiziranju sektorja transporta kot temeljne organizacije in to ne samo zaradi samostojnega obračuna amortizacije. Vzporedno s tem se zastavlja vprašanje organiziranja skladišč in predelave kot temeljne organizacije. Sčasoma bo namreč treba razčistiti mesto in položaj strokovnih delavcev, tako komercialnih, računovodskih kot administrativnih napram delavcem v skladiščih, predelavi in transportu.

9. člen osnutka zakona o združenem delu namreč določa naslednje: »Delavci, ki v organizaciji združenega dela opravljajo administrativno-strokovna, pomožna in tem podobna dela skupnega pomena za več organizacij v njeni sestavi, delavci, ki opravljajo taka dela v kmetijski ali drugi zadrugi, v poslovni skupnosti, banki in zavarovalni skupnosti ter delavci, ki opravljajo dela za samoupravne interesne skupnosti, gospodarske zbornice ter druge samoupravne organizacije in skupnosti in njihova združenja, družbeno-politične organizacije in druge družbene organizacije, društva in organe družbeno-političnih skupnosti, **oblikujejo eno ali več delovnih skupnosti.**

Delavci, ki v temeljni organizaciji opravljajo administrativna, strokovna, pomožna in tem podobna dela, **lahko ta dela opravljajo v posebni delovni enoti** v skladu s statutom organizacije.

d) **V TOZD Zunanja trgovina** je še premalo narejenega na čvrstejšem dohodkovnem povezovanju s proizvodnjo izven Emone, za kar nas zavezuje 43. člen ustave SFRJ in odgovarjajoča določila osnutka zakona o združenem delu. Prav z danes sprejetim samoupravnim sporazumom o osnovah srednjeročnega plana razvoja Emone je dana solidna osnova za hitrejšo realizacijo tega ustavnega določila

V tej temeljni organizaciji se pojavlja tudi potreba po drugačni organiziranosti obratov za odkup in predelavo gozdnih in kmetijskih pridelkov v cilju tesnejše in trajnejše povezanosti s kmeti, v smislu določil osnutka zakona o združevanju kmetov.

e) Tudi v **DSSS podjetja** kažejo izkušnje in potrebe na to, da bo potrebno izvršiti nekatere spremembe. Kot prvo naj bi se sedanji biro maloprodaje organiziral kot samostojna delovna skupnost temeljne organizacije maloprodaje, ker se po obsegu, interesih in povezanosti razlikuje od ostalih skupnih služb podjetja.

Že večkrat je bila izražena možnost organiziranja ERC kot temeljne organizacije, kar pa bi bilo treba še posebej dobro proučiti z vseh plati.

Interna banka se bo tako ali tako morala organizirati po določilih novega zakona o bankah in kreditno monetarnem sistemu.

Za vse delovne skupnosti tako skupnih služb delovne organizacije kot posameznih temeljnih organizacij ali za več temeljnih organizacij skupaj pa velja, da se bodo morale organizirati in poslovati dosledno po določilih zakona o združenem delu, predvsem pa dokončno soglasno urediti odnose med njimi in temeljnimi organizacijami, za katere delajo.

Navedel sem le nekaj aktualnih vprašanj iz samoupravne organiziranosti v naši delovni organizaciji, ne z namenom, da bi se o njih že takoj opredeljevali, temveč da bi jih vsestransko analizirali, o njih in še drugih razmišljali in razpravljali v nadaljevanju razprave o osnutku zakona o združenem delu. Tako se bomo tudi najbolje pripravili na potrebne spremembe in dopolnitve naših samoupravnih aktov, predvsem samoupravnega sporazuma o združitvi, statutov itd., katere bomo morali po sprejemu zakona o združenem delu uskladiti z njegovimi določili,« na zasedanju DS v Portorožu svoje izvajanje o teh najaktualnejših vprašanjih današnjega trenutka končal Miran Blaha, direktor DSSS.

Predstavili smo se tudi na slovenskem sejmu v ameriški Ljubljani

RAZSTAVA V ZDA

EMONA V CLEVELANDU

CLEVELAND, junija — Slovenci smo se letos prvič udeležili kulturno gospodarske razstave, ki je prikazala določen asortiman izdelkov, tudi Emoninih, ki jih slovenska industrija in trgovina že plasirata na ameriškem tržišču: smuči, čevlje, hladilnike, električne izdelke in predvsem pohištvo. Slovenska lesno predelovalna podjetja imajo že sedem montažnih tovarn v ZDA. Cenjeni so gugalniki, katerih je slovenska industrija postala glavni izvoznik v Združene države, čemur so se pridružili še novi proizvodi: prehrambeni in tekstilni.

Ameriški obiskovalci so bili presenečeni nad kvaliteto, proizvodov, designom, kar je bila splošna ugotovitev, da mnogi razstavljeni artikli spadajo po kvaliteti v zgornji razred Združenih držav. Hkrati s slovenskimi gospodarstveniki je moderna galerija prvič predstavila v ZDA naše knjige in moderno slovensko grafiko. V informativnem delu so prikazovali tudi turistične filme.

Celveland je deseto največje mesto Združenih držav in tretji največji sedež industrijskih korporacij. Leži v izrazito industrijski coni, saj se v okrogu osemsto kilometrov nahaja kar polovica prebivalstva in industrijskega potenciala Združenih držav.

Mesto leži ob jezeru Erie in je po reki Svetega Lovrenca dostopno za prekomorski promet. Prav zato želi Cleveland v večji meri sodelovati v trgovini z drugimi deželami in s tem namenom organizira vsako leto teden svetovne trgovine in ob otvoritvi le-te prireja tradicionalno ameriško parado, v kateri sodeluje mladina mestnih šol. V njihovem konvencijskem centru daje ugodno lociran prostor za kulturno gospodarske razstave posameznih dežel, s katerimi je Cleveland vzpostavil poslovne odnose in stike s programi sodelovanja.

V tem okviru je prišlo do tesnejše povezave med Clevelandom in Ljubljano, ki je bila vzpostavljena pred dvema letoma ob obisku slovenske delegacije, ki jo je vodil predsednik Izvršnega sveta SRS Andrej Marinc. Takrat je dal clevelandski župan Perk iniciativo za navezavo stikov in sodelovanje med mestoma Ljubljane in Clevelandom. Obe mesti sta že sprejeli proklamacijo o sodelovanju na področju gospodarstva, prosvete, kulture in znanosti.

BORUT LENARDIČ

JAVNI OPOMIN

Delavec BOGDAN MEVLJA, namestnik vodje marketa v Novi Gorici je kriv za lažje in hujše kršitve delovnih obvenosti, zato je dobil javni OPOMIN.

Delavka VALERIJA GOLOBIČ, vodja marketa na Titovi 25 v Ljubljani je kriva hujših kršitev delovnih obveznosti, zato si je zaslužila javni OPOMIN.

Delavka IVANKA VRHOVNIK, prodajalka-blagajničarka v marketu na Titovi 25 v Ljubljani je kriva za hujši kršitvi delovnih obveznosti, zato je dobila javni OPOMIN.

Mestece Bernardin, najvišja slovenska turistična ponudba ob Jadranu

Delovna skupnost skupnih služb

razpisuje

prosta delovna mesta:

1. SEKRETARJA SAMOUPRAVNIH ORGANOV
— Pogoji: visoka ali višja izobrazba ustrezne smeri, najmanj 4 leta delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delovnih mestih; moralno politične kvalitete in organizacijske sposobnosti

2. PROPAGANDISTA — NOVINARJA
— Pogoji: visoka ali višja izobrazba ustrezne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delovnih mestih; moralno politične kvalitete kvalitete in organizacijske sposobnosti

3.3. ADMINISTRATORJA — STENODAKTILOGRAFA
— Pogoji: srednja strokovna izobrazba, znanje strojepisja in stenodaktilograje in najmanj 3 leta delovnih izkušenj

4. 2 ŠOFERJEV OSEBNIH AVTOMOBILOV
— Pogoji: poklicni šofer, VKV in najmanj 2 leti delovnih izkušenj

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo **Boljše delo – večji dohodek**

ANALIZA POSLOVANJA V I. POLLETJU

Pregled dinamike celotnega dohodka, dohodka in ostanka dohodka po TOZD za I. polletje 1976

S. 1. januarjem 1976 smo v skladu z zakonom prešli s sedanjega obračunavanja celotnega dohodka in dohodka po fakturirani realizaciji na obračun po plačani realizaciji.

Tako je bil za obdobje januar — junij 1976 sedaj prvič sestavljen obračun v pogojih novega obračunskega sistema ugotavljanja celotnega dohodka in dohodka ter sistema zavarovanja plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Da bi lahko kljub temu primerjali poslovanje v letošnjem prvem polletju z dosežki istega obdobja leta 1975 ter planom za leto 1976, je bilo potrebno celotnemu dohodku po plačani realizaciji prišteti neplačano realizacijo, da bi tako prikazali fakturirano realizacijo. Poleg tega je prejšnji obračun po fakturirani realizaciji prikazoval del dohodka v postavki »popravek finančnega rezultata«. Zato smo za I. poll. 1975 od stroškov odšteli popravek finančnega rezultata in s tem se je za ta znesek povečal dohodek in ostanek dohodka za sklade.

V. I. polletju letošnjega leta je podjetje doseglo 2,877.989.000 din celotnega dohodka po fakturirani realizaciji, kar je samo 42 odstotkov planiranega. V primerjavi z lanskim istim obdobjem je doseženi celotni dohodek večji za 7 odstotkov, če pa upoštevamo povečanje cen za 12 odstotkov, ki je bilo predvideno z resolucijo za leto 1976, lahko ugotovimo, da je doseženi fizični obseg prometa celo manjši kot smo ga dosegli v I. poll. 1975.

Celotni dohodek po plačani realizaciji znaša 2,771.553.000 din kar pomeni, da je neplačana realizacija 106.436.000 din oziroma 3,7 odstotka od fakturirane realizacije. Po obstoječih predpisih bi lahko zavarovali vsa plačila tako doma, kakor tudi v tujini. Zato morajo v bodoče dogovorni delavci v posameznih TOZD skrbeti, da bodo res pravočasno zavarovali vsa plačila.

Dohodek v I. poll. 1976 je bil realiziran z 41 odstotkov glede na plan, v primerjavi z lanskim I. polletjem pa je večji samo za 3 odstotke, kar tudi kaže na slabo poslovanje v letošnjem prvem polletju.

Slabi rezultati gospodarjenja pa se še posebej kažejo v ustvarjenem ostanku dohodka za sklade, saj smo dosegli komaj 11 odstotkov planiranega in samo 26 odstotkov doseženega v I. polletju 1975 po fakturirani realizaciji.

Ostanek dohodka po plačani realizaciji znaša —94.927.000 dinarjev. Ta številka in druge zgovorno pričajo, kam morajo biti usmerjene sile vseh delavcev v podjetju in zaradi tega še enkrat poudarjamo, da morajo biti vsa plačila pravočasno zavarovana.

Tudi akumulativnost je v I. poll. 1976 glede na isto obdobje preteklega leta močno padla, saj znaša samo 0,4 dočim je v I. polletju 1975 znašala 1,6.

Delni vzroki za tako slabo gospodarjenje izvirajo iz splošnega stanja v celotnem slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu, delno pa so vzroki subjektivne narave. Tako je rast industrijske proizvodnje v slovenskem gospodarstvu v primerjavi s I. poll. 1975 manjša za 1,1 odstotka. Zaloge v industriji so se v prvih štirih mesecih večale, vendar so se v maju in juniju ustalile. Zaloge v trgovini pa so manjše. Nagnjenost prebivalstva k večji potrošnji raste, prav tako pa tudi likvidnost bank in gospodarstva in je pričakovati, da se bo v II. polovici leta še pospešilo povpraševanje po blagu široke potrošnje. Zaradi tega bo nujno potrebno povečati potrošniške kredite in kredite za trajna obratna sredstva v trgovini.

Povprečne zaloge so v Emoni v I. po II. 1976 za 9 odstotkov manjše kot v enakem obdobju lanskega leta in za 6 odstotkov manjše kot planirane za leto 1976. Glede na to, da je stanje denarnih sredstev na žiro računu visoko in, da so zaloge majhne, ob neustreznem asortimanu blaga in je tudi dosežena realizacija za I. poll. nizka, morajo TOZD v bodoče skrbeti za ustrezen asortiman in količino zalog. Z izboljšanjem prodajnih oblik in poti bi morali dosegati boljše rezultate v drugem polletju.

Gibanje izvoza in uvoza je v Emoni podobno gibanju v slovenskem gospodarstvu. Tako je bil izvoz blaga v prvih šestih mesecih 1976 v SRS večji za 21 odstotkov kot v istem obdobju lani, medtem, ko je bil uvoz manjši za 19 odstotkov. Naše podjetje je povečalo izvoz v I. polletju 1976 za 54 odstotkov glede na isto obdobje lani in zmanjšalo uvoz za 12 odstotkov. Tudi delež izvoza v celotnem izvozu in uvozu se je v letu 1976 povečal od 15 odstotkov v letu 1975 na 24 odstotkov.

V primerjavi z zaposlovanjem v gospodarstvu Slovenije, kjer upad zaposlovanja v neposredni proizvodnji, narašča pa v družbenih službah in v skupnih službah, je v Emoni to gibanje bolj ugodno. Povprečno število zaposlenih se je v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta povečalo za 2 odstotka, če pa ne upoštevamo vključitve Hotela Bernardin, ki je začel poslovati šele konec prvega polletja, pa je povprečno število zaposlenih enako kot v prvem polletju 1975 in se tudi v skupnih službah ni povečalo.

Produktivnost za zaposlenega je v I. polletju 1976 manjša kot v enakem obdobju lani, saj je ob 3 odstotke rasti dohodka in nespremenjenemu številu zaposlenih splošna rast cen dosti večja.

Za poživitev gospodarjenja v drugem polletju bi morala vsaka TOZD temeljito analizirati poslovanje v prvem polletju in na podlagi ugotovitev izdelati sanacijske oziroma akcijske programe za drugo polletje.

Za permanentno spremljanje gospodarjenja pa bi bilo potrebno izdelati informacijski sistem, ki bi slonel na nekaterih pomembnih kazalcih za posamezno dejavnost oziroma TOZD. S spremljanjem teh kazalcev bi poslovodni organi imeli boljši vpogled v tekoče gospodarjenje in bi lahko pravočasno ukrepali ob morebitnih nastalih težavah.

Služba za plan, analize in statistiko

v 000 din

TOZD	Obdobje	Celotni dohodek po fakturirani realizaciji	Celotni dohodek po plačani realiz.	Celotni dohodek neplač. real.	Dohodek po faktur. realiz.	Dohodek po plačani realiz.	Ostanek dohodka za sklade po fakt. real.	Ostanek dohodka za sklade po ploč. real.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Poljed.-govedoreja	a) I.poll.75	39.196			6.430		-3.985	
	b) Plan 76	51.706			17.268		-1.035	
	c) I.poll.76	16.802	13.996	2.806	4.833	2.027	-5.139	-7.945
	c:a	43			75		129	
	c:b	33			28		497	
Prašičereja	a) I.poll.75	46.053			4.737		-2.859	
	b) Plan 76	91.185			18.855		3.482	
	c) I.poll.76	49.008	48.329	679	10.194	9.515	1.444	765
	c:a	106			215			
	c:b	54			54		33	
Kmetijska kooperacija	a) I.poll.75	34.937			1.663		114	
	b) Plan 76	91.093			5.296		1.202	
	c) I.poll.76	44.899	44.723	176	2.594	2.418	749	573
	c:a	129			156		657	
	c:b	49			49		62	
Močna krmila	a) I.poll.75	109.487			7.535		2.306	
	b) Plan 1976	239.496			16.502		3.999	
	c) I.poll.76	116.039	110.332	5.707	5.673	-34	-453	-6.160
	c:a	106			75		21	
	c:b	49			34		12	
Mesna industrija	a) I.poll.75	177.105			17.971		1.796	
	b) Plan 76	458.746			44.152		5.126	
	c) I.poll.76	211.339	205.933	5.406	23.605	18.199	4.544	-862
	c:a	119			131		253	
	c:b	46			54		89	
Pekarna Center	a) I.poll.75	23.725			6.472		768	
	b) Plan 76	55.581			14.728		1.150	
	c) I.poll.76	25.981	24.719	1.262	6.615	5.353	-219	-1.481
	c:a	109			257		29	
	c:b	47			45		19	
Trgovska hiša Emona	a) I.poll.75	160.074			21.388		2.955	
	b) Plan 76	446.018			58.376		10.804	
	c) I.poll.76	183.652	183.377	275	24.130	23.855	3.139	2.864
	c:a	115			113		106	
	c:b	41			41		29	
Supermarket Ljubljana	a) I.poll.75	59.136			7.175		243	
	b) Plan 76	155.000			21.687		4.605	
	c) I.poll.76	62.255	62.089	166	7.702	7.536	194	28
	c:a	105			107		80	
	c:b	40			36		4	
Supermarket Osijek	a) I.poll.75	33.940			4.427		726	
	b) Plan 76	98.093			13.493		3.112	
	c) I.poll.76	39.711	39.687	24	4.968	4.944	545	521
	c:a	117			112		75	
	c:b	41			37		18	
Trgovski obrat Koper	a) I.poll.75	39.971			4.298		1.288	
	b) Plan 76	126.732			12.408		3.450	
	c) I.poll.76	69.846	65.963	3.883	6.864	2.981	2.763	-1.120
	c:a	175			160		214	
	c:b	55			55		80	
Maloprod. mreža Ljubljana	a) I.poll.75	358.194			38.694		7.758	
	b) Plan 76	916.029			94.849		16.506	
	c) I.poll.76	423.010	421.889	1.121	46473	45.352	6.057	4.936
	c:a	118			120		78	
	c:b	46			49		37	
Supermarket Maribor	a) I.poll.75	24.139			2.299		-223	
	b) Plan 76	65.477			7.466		1.000	
	c) I.poll.76	26.163	26.137	26	3.067	3.041	-449	-475
	c:a	108			133			
	c:b	40			41			
Trgovina na veliko	a) I.poll.75	622.653			46.702		16.204	
	b) Plan 76	1550.500			97.427		25.056	
	c) I.poll.76	774.054	763.406	10.648	49.821	39.173	17.186	6.538
	c:a	124			107		106	
	c:b	50			51		69	
Ilirija	a) I.poll.75	69.607			9.176		1.513	
	b) Plan 76	200.000			28.072		5.800	
	c) I.poll.76	77.947	75.539	2.408	10.594	8.186	637	-1.771
	c:a	112			116		110	
	c:b	39			38		42	
Zunanja trgovina	a) I.poll.75	762.602			39.638		15.408	
	b) Plan 76	1630.000			70.939		13.000	
	c) I.poll.76	593.883	534.897	58.986	13.109	-45.877	-11.906	-70.892
	c:a	78			33			
	c:b	36			19			
Globtour	a) I.poll.75	47.802			4.180		302	
	b) Plan 76	350.000			16.501		3.500	
	c) I.poll.76	52.285	43.721	8.564	2.884	-5.680	-2.064	-10.628
	c:a	14			69			
	c:b	15			18			
Inženiring	a) I.poll.75	7.510			1.963		496	
	b) Plan 76	22.330			5.517		1.354	
	c) I.poll.76	7.045	6.965	80	1.648	1.568	308	228
	c:a	94			84		62	
	c:b	32			30		23	
Casino	a) I.poll.75	1.704			1.215		-442	
	b) Plan 76	4.010			2.822		867	
	c) I.poll.76	930	930		357	357	-425	-425
	c:a	55			29			
	c:b	23			13			
Hotel Slon	a) I.poll.75	15.967			6.790		711	
	b) Plan 76	43.370			17.175		2.085	
	c) I.poll.76	19.828	19.590	238	7.566	7.328	114	-124
	c:a	124			111		16	
	c:b	46			44		6	
Hotel Riviera	a) I.poll.75	12.655			4.519		-2.302	
	b) Plan 76	50.000			22.411		3.390	
	c) I.poll.76	17.003	16.137	866	5.922	5.056	-4.317	-5.183
	c:a	134			131		188	
	c:b	34			26			
Hotel Slavija	a) I.poll.75	7.598			3.452		342	
	b) Plan 76	19.900			9.307		1.186	
	c) I.poll.76	8.966	8.701	265	4.328	4.063	454	189
	c:a	118			125		133	
	c:b	45			47		38	
Hotel Evropa	a) I.poll.75	3.838			2.145		550	
	b) Plan 76	8.857			4.929		1.160	
	c) I.poll.76	4.021	3.979	42	2.036	1.994	251	209
	c:a	105			95		46	
	c:b	45			41		22	
Zdravilišče Čateške toplice	a) I.poll.75	10.136			4.448		-342	
	b) Plan 76	31.708			14.223		1.600	
	c) I.poll.76	14.695	13.760	935	6.475	5.540	-213	-1.148
	c:a	145			146		62	
	c:b	46			46			
Hotel Bernardin	a) I.poll.75	819			528			
	b) Plan 76	64.000			12.321		-6.463	
	c) I.poll.76	3.934	2.776	1.158	1.591	433	-1.983	-3.141
	c:a	480			301		421	
	c:b	6			13		83	
DSSS in HKS	a) I.poll.75	28.512			15.123		235	
	b) Plan 76	72.767			38.825		959	
	c) I.poll.76	34.693	33.978	715	17.976	17.261	292	-423
	c:a	122			119		124	
	c:b	48			46		30	
SKUPAJ PODJETJE	a) I.poll.75	2697350			262.968		44.446	
	b) Plan 76	6842598			665.549		106.895	
	c) I.poll.76	2877989	2771.553	106.436	271.025	164.589	11. 509	-94.927
	c:a	107			103		26	
	c:b	42			41		11	

Franc Žunko izroča ključe novega stanovanja Marti Dremšek

PREKLIC HKS

Preklicujemo veljavnost naslednjih hranilnih knjižic in čekov hranilno-kreditne službe Emona Ljubljana:

● TADIĆ LJUBICA, osebna štev. 102491 zaposlena v SM Osijek je prijavila, da je izgubila ček, ki glasi na 1.948,70 din. Ček je bil izdan 14. 5. 1976,

● KONČAN JANEZ, oseb. štev. 532085 iz enote Trgovska hiša Emona je prijavil, da je izgubil hranilno knjižico št. 129395,

● ČERNJAK ANTON, oseb. štev. 030916 iz TOZD Mesna industrija Zalog je prijavil, da je izgubil hranilno knjižico št. OC 5394,

● ARTNER BOŽENA, oseb. štev. 031476 iz SM Ljubljana je prijavila, da je izgubila hranilno knjižico št. 104315,

● IVANUŠIĆ BLANKA, oseb. štev. 531137 iz TOZD Trgovska hiša Emona je prijavila, da je izgubila hranilno knjižico št. 120568,

● ŠKVORC LJUBENKA, oseb. štev. 201376 iz TOZD Hotel Slon je prijavila, da je izgubila hranilno knjižico št. 104885,

● STIPANIĆ MARIJA, oseb. štev. 241752 iz TOZD Čateške Toplice je prijavila, da je izgubila hranilno knjižico št. 156232,

● MIKETIĆ BRANKO, oseb. štev. 037192 iz TOZD Mesna industrija Zalog je prijavil, da je izgubil hranilno knjižico št. 103283,

● DURINI TONČKA, oseb. štev. 054833 iz TOZD trgovina na veliko je prijavila, da je izgubila hranilno knjižico št. 126292,

● MALUS EDO, oseb. štev. 073221 iz TOZD trgovina na veliko je prijavil, da je izgubil hranilno knjižico št. 049692,

● KMETEC VERA, oseb. štev. 034413 je prijavila, da je izgubila hranilno knjižico št. 105510,

● VELJAK NEREO, oseb. štev. 520098 iz TOZD trgovski obrat Koper je prijavil, da je izgubil hranilno knjižico št. 107425,

● CEDILNIK IVANA, oseb. štev. 042044 iz enote prodajalna Šmartno 60 je prijavila, da je izgubila ček, ki glasi na znesek 7.103,80 din. Ček je bil izdan 14. 5. 1976,

● PODGORŠEK MARIJA, oseb. štev. 043927 iz enote prodajalna Utik je prijavila, da je izgubila ček, ki glasi na znesek 2.860.— din. Ček je bil izdan 14. 5. 1976.

Prosimo vsakogar, ki si lasti ali ki zagotovo ve, kje se nahajajo zgoraj našteti izgubljeni dokumenti, da to prijavi na upravno hranilno-kreditne službe Emona Ljubljana Miklošičeva 4, telefon 20-901.

Pazite na svoje osebne dokumente. Izguba dokumentov povzroča stroške in težave tako vam kakor tudi naši službi.

RIVIERA ZA CESTE

Delavci TOZD hotel »Riviera« Portorož so se odzvali, da bi pomagali in se vključili v akcijo »posojila za ceste«.

Zbrali so okoli 200 tisoč dinarjev, čeprav so na Skupščini občine Piran predvideli za 80.000 dinarjev več, upoštevaje sezonske in tudi tiste delavce, ki so prenehali združevati delo v naši TOZD.

Nekateri od delavcev so dali preko 50 odstotkov od povprečnega svojega osebnega dohodka iz lanskega leta, s šestmesečnim vplačilnim rokom.

Upamo, da bodo delavci TOZD hotel »Riviera« veliko pripomogli, da bodo naše ceste v prihodnje širše, boljše in brez »hansaplasta«.

BOBBY

emona KVALITETA

Vaše zaupanje – naše zadovoljstvo

1 DINAR 1965

Privarčujmo milijardo

emona KVALITETA

REŠITEV NAGRADNEGA E-REBUSA II.

Pravilna rešitev: MESNA INDUSTRIJA ZALOG

Tokrat smo prejeli 205 pravilnih rešitev.

Komisija za žrebanje, v kateri so sodelovali JUSTINA GRM, DSSS, RAJKA RAČIČ, DSSS in JANEZ PIELICK, TOZD Zunanja trgovina so izžrebali tri rešitve in prejmejo:

1. nagrado — vikend pension (po želji in izbiri) v Čateških Toplicah za 2 osebi HEDA ANTONČIČ, Supermarket D-44;

2. nagrado — pršut Miz Lokve, HERMAN VRABEC iz Ljubljane, Kvedrova 5, TOZD Trgovina na veliko, sektor Transport;

3. nagrado — denarni bon z MM, 300.— din, ZDENKA REPAR HKS iz Kamnika pod Krimom.
Čestitamo!

NAGRADNI E REBUS III.

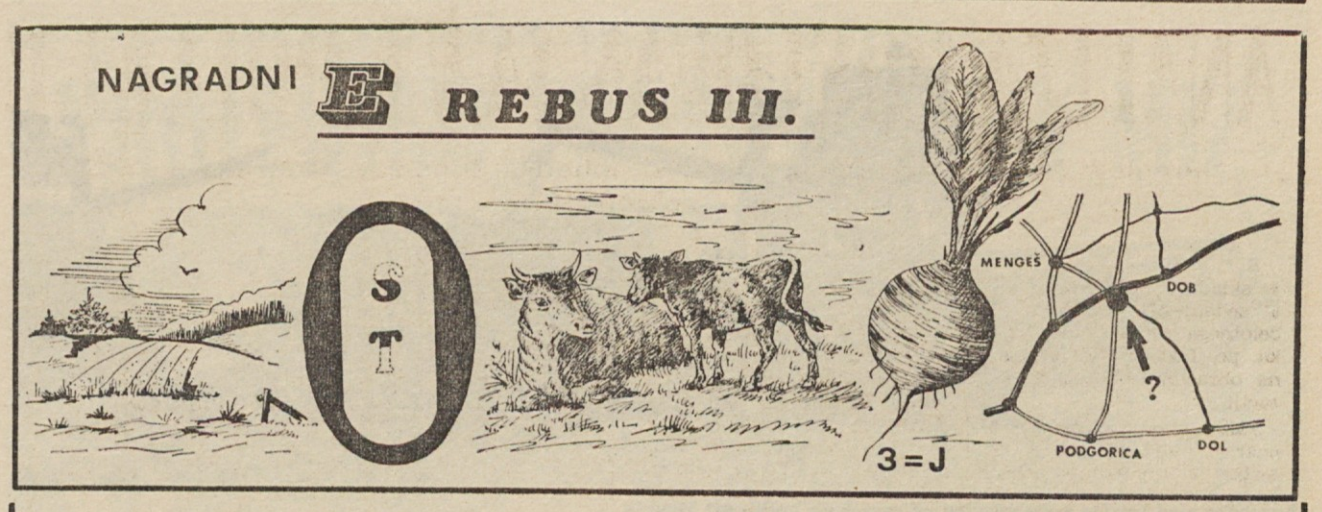

REŠEVALCI!

REŠITVE III. NAGRADNEGA E-REBUSA POŠLJITE NA DOPISNICI NA NASLOV: E-INFORMATOR, 61000 LJUBLJANA, KERSNIKOVA UL. ŠT. 2, NAJKASNEJE DO 30. AVGUSTA 1976.

Tudi tokrat smo pripravili 3 lepe nagrade:

1. nagrada: vikend pension za dve osebi v hotelu RIVIERA v Portorožu,
2. nagrada: vrednostni bon v znesku 300.— din
3. nagrada: zaboj vina »Bric«.

GLAS IZ TOZD HOTELI RIVIERA

V Rivieri za 46 odstotkov več nočitev kot lani — optimizem za letošnjo sezono

Portorož, 3. julija — Bernardin se je prebujal v prvih žarkih ranega julijskega jutra, ko sva se s kolegom peš napotila v komaj 2 km oddaljen center Portoroža. Kazalo je da bo vroče. Ko sva šla mimo starih zidov stavb, ki so pred nekaj več kot sto leti videli še Napoleonove grenadirje, je že pošteno pripekalo. Toda tako vreme je voda na mlin naših gostincev.

Herman Terčon

V hotelu Rivera je v malem baru natakar stregel kavico prvim gostom. V recepciji je zvonil telefon. Novi gostje so prihajali.

Glavna sezona se je pričela. Z direktorjem **Hermanom Terčonom** sva se pogovarjala tako, da ga res nisva motila pri njegovem delu. Med našim razgovorom je vmes telefoniral in dajal svojim delavcem naloge in pojasnila. Do izraza je prišel njegov posluh za hitro in točno rešitev uslug gostom, kar je v gostinstvu oziroma hotelirstvu še kako potrebno.

»Letos smo imeli od 1. januarja do sedaj (ob otvoritvi Bernardina) 50.700 nočitev, lani le 41.400 kar je za 46,8 odstotkov več. Pestijo nas le anuitete, ki jih moramo odplačevati.

Največ gostov imamo z Bavarske. To je razumljivo, dostopni smo jim v enem dnevu in že so tu na modrem Jadranu. Prihajajo skupine od 50 pa tudi do 100 gostov. Sedaj v glavni sezoni se nimamo kaj bati. Seveda Italije take kot je bila, ni več. Tudi cene niso ovira, ki bi predstavljale problem. Za 5 do 7 odstotkov smo jih dvignili že lani in se letos niso spremenile. Odločilno za nas je, da imamo vsi v Portorožu enake cene v internacionalnem ceniku. Opažamo pa, da so polpensionske cene za naše goste še najbolj primerne. Preko poldneva, ko je vroče, so pač vsi najraje na soncu in v vodi.

Za naše goste imamo tako imenovani reformkost — govejo juho, krem juho ali kakšen džus, dva različna menija, za kosilo, za večerjo tri, vitaminsko ploščo ali hladni narezek. Prišle pa so tudi že grupe, ki so zahtevale celo dietno prehrano. Nizozemci na primer so nam že kar naprej poslali dietno listo. Razumljivo, da smo jim ustregli v vseh podrobnostih.«

Na vprašanje kako bo kaj sedaj, ko so dobili konkurenco — Bernardin, nam je odgovoril:

»Ne bo se nam poznalo, Bernardin je drug tip hotela. Mi imamo svojo stalno klientelo. Poglejte, zunaj je skoro 30 stopinj, morje pa jih ima 24. Vsak bi pričakoval, da so že vsi naši gostje na plaži, pa ni res. Skoro vsi se kopajo v zimskem bazenu, soničijo pa se na terasi. Zanimivo, ali ne?«

ZAPISAL: ZVONE GJURIN

NAJSTAREJŠA DELAVKA

Tako je dobra, nekateri jo imajo kot za svojo mamo, saj ima vedno za vsakega pripravljeno pravo besedo. Na svojem delovnem mestu je tako marljiva, s svojimi že izurjenimi rokami, še vedno mladostnimi gibi dela, kakor da za njo ne tečejo leta, ki puščajo sledove na njenem obrazu. Za njo ne obstaja beseda: »Ne, ne morem«, saj meni, da še vedno ni dala od sebe toliko kot bi lahko dala.

Taka je najstarejša in obenem najboljša delavka TOZD Hotela Riviera — **Zofka JERMAN.**

Ko sem jo obiskal, je bila obkrožena s kupi perila, obraz ji je bil rdeč in po njem so polzele debele kaplje znoja.

»Dober dan Zofka!« jo nagovorim.

»Ali se ne »kopate« kot jaz, mi mirno odgovori in s še vedno nasmejanim obrazom nadaljuje svoje delo.

»Kako dolgo delate pri nas?«

»Delam že 25 let in počutim se, kot bi prišla včeraj. Iz Ljubljane sem se z družino preselila v Portorož in moja prva zaposlitev na slovenski obali je bila v »Vojkovem domu«, ki je tedaj pripadal ministrstvu za notranje zadeve. Leta 1951 sem se zaposlila v hotelu »Central«, ki je postal TOZD hotel »Riviera« in tu sem še danes«.

»Zofka, povejte, kakšni so bili pogoji dela pred dvajsetimi leti in kakšni so danes?«

»Veste, pred dvajsetimi leti je bilo za delavca zelo težko. Danes imamo več pravic in je zato dosti lažje. Tedaj smo imeli zelo malo delavcev in sem zato morala delati kot sobarica, pomagati v kuhinji, recepciji, celo kot nočni portir. Danes je povsem drugače. Veliko delavcev so zamenjali stroji, prav tako tudi na mojem delovnem mestu, saj se po sedemurnem delavniku lahko doma »hladim«.

»Ste bili kdaj izvoljeni v organe samoupravljanja?«

»Dosedaj sem bila večkrat izvoljena za člana raznih komisij, poleg tega pa sem že 22 let član ZK in priznam, da raje delam, kot pa sedim na sestankih.«

»Zaupajte mi, kdaj vam je bilo najteže, in kateri dan vam je ostal v najlepšem spominu?«

»Meni ni bilo nikoli težko. Ko se je kaj »zataknilo«, ali sem nekaj »zasovražila«, sem to uredila na najpreprostejši način. Vseeno pa mislim, da mi bo najtežje tistega dne, ko bom morala reči: »Zbogom perilo, zbogom likalniki in pralni stroji«, ker se bom verjetno čez dve leti upokojila. Ne vem kako bom doživela ta dan, toda obljubljam, da bo »Riviera« ostala v mojih besedah samo »moja Riviera«.

Najlepši dan je bil tedaj, ko sem imela čast prerezati vrvico ob priliki otvoritve našega novega bazena. Mislim, da tega dogodka ne bom nikoli pozabila in škoda, da nisem mlajša, saj bi se tedaj najraje vrgla v bazen ter zaplavala kot v mladostnih letih«.

Zares, saj je tedaj Zofka izgledala kot tisto dekle, ki je pred petindvajsetimi leti prekoračilo prag naše hiše, prebrodivši vse prepreke in ustvarjajoč to, kar danes imamo.

BOBBY

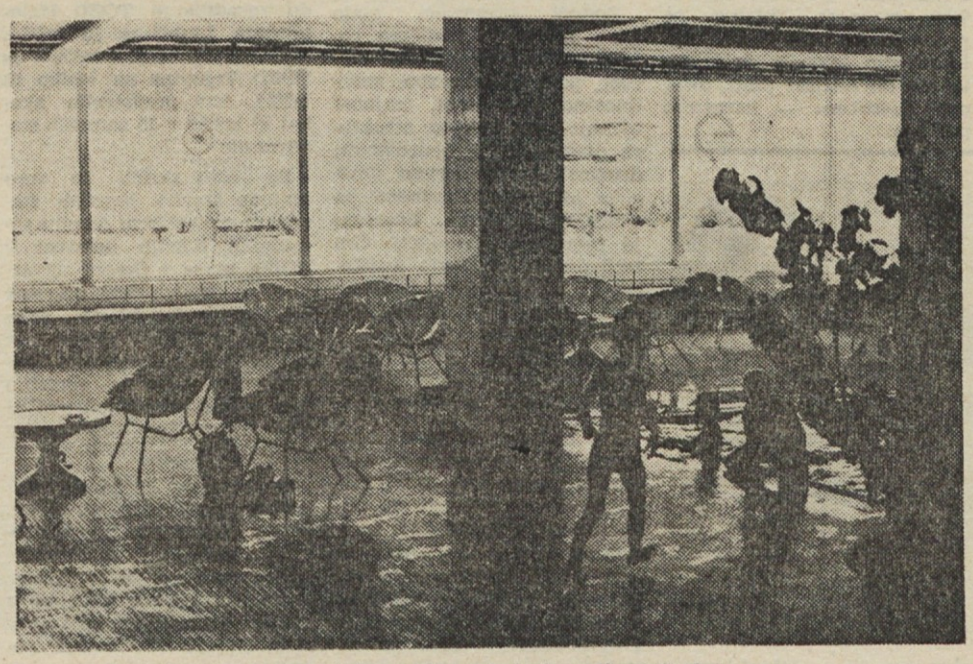

Bazen pod streho v Rivieri privlačen za kopanje tudi sredi pasjih dni

DISCO BAR

Pred mesecem dni smo v TOZD hotel »Riviera« v Portorožu preuredili prostore Nočnega bara ter dejavnost preusmerili v DISCO BAR. Nočni bar je posloval nerentabilno, to pa zato, ker je na tem območju kar pet takih lokalov.

Gostje dandanes niso več toliko zainteresirani za tovrstne lokale, zato je obisk le-teh v zadnjem času močno upadel.

Prvotno se je ob »šankih« ter »polnih kozarcih« klepetalo, da bo to zgrešena investicija, ter, da bo ta prostor izvor huliganstva na naši obali.

Danes, po mesecu dni lahko ugotovimo, da je bila zamisel preusmeritve dober zadetek, saj so glasovi lahkovernikov popolnoma zamrli.

Nočni bar je v mesecu juniju leta 1975 ustvaril 198.565,60 dinarjev prometa, kot DISCO BAR pa je v istem mesecu t. l. ustvaril prometa v višini 259.329,50 dinarjev.

Upoštevajoč stroške, ki jih je imel Nočni bar za program in glasbo ter ostale stroške (hrana in stanovanje artistov ter glasbe), lahko ugotovimo, da ima DISCO BAR veliko manj stroškov, tj. samo za elektriko.

Na razpis za vodenje DISCO BARA se je javil Radio Koper s svojim disc-jockejem. Z namestitvijo njihovih instrumentov so postavili pogoj, da bodo imeli 40 odstotkov od vstopnine, ki znaša 20 din.

V DISCO BARU je zaposlenih pet delavcev, na čelu s šefom **Jožetom PAVLIJA,** ki trdno drži vse njegove vogale v svojih rokah, to pa je dokazal s tem, da se do danes ni pripetil nikakršen izpad mladih in razigranih obiskovalcev.

BOBBY

RIBA JE IZBRALA

Pred nekaj dnevi se je na plaži hotela »Riviera« v Portorožu dogodila nevsakdanja senzacija, o kateri je pisal tudi dnevnik »Delo«.

Medtem ko se je plažni čevapčičar nahajal ob morju in čakal, da mu na plažo pripeljejo novo pošiljko rib, se je iznenada iz morja pognala 13,5 kg težka do danes še nepoznana vrsta ribe. Čevapčičarja, poleg manjše poškodbe, je od strahu skoraj zadela srčna kap. Za to ribo se je zanimal Pomorski inštitut iz Portoroža, mi pa smo mu jo odstopili, da izvemo, zakaj se je odločila za najhujše — skok v smrt.

Po Portorožu so se širile govorice, da je ta riba živela v »Pečini«, kjer stoji danes TOZD hotel »Bernardin« ter se vrnila iz plavih globin. Ker ni našla svojega starega doma, je napravila samomor.

Morda bi lahko skočila na suho na svoji stari »lokaciji«, pa je zaradi prezasedenega morja zgrešila orientacijo in nam pripravila senzacijo.

BOBBY

TRAKTORISTI TEKMOVALI

ZADOBROVA, 8. avgusta — Na tekmovanju traktoristov pod pokroviteljstvom Emone, ki ga je že šestič organizirala kmetijsko tehnična komisija pri mestni zvezi organizacij za tehnično kulturo v Ljubljani — udeležilo se ga je 90 tekmovalcev — se je v razredu poklicnih tratkoristov najbolje odrezal Emonec, PREDRAG ARSIĆ, TOZD Poljedelstvo-govedoreja, Domžale.

Več o tem zanimivem tekmovanju bomo v sliki in besedi poročali prihodnjič.

ZVONE GJURIN

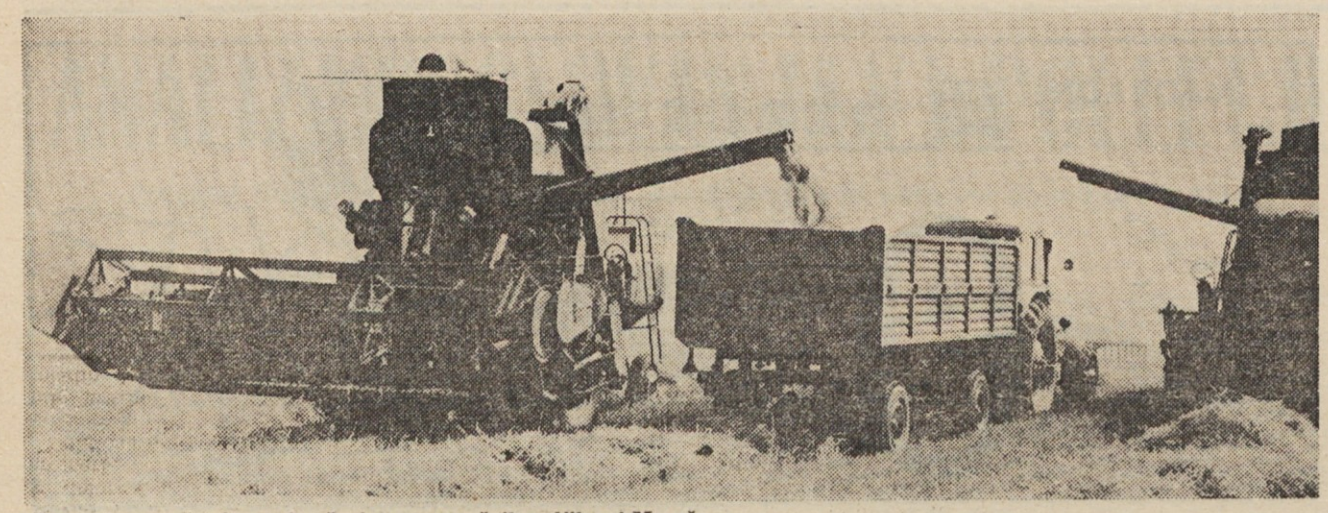

Kombajn med žetvijo zrele pšenice na razsežnih poljih pri Mengšu

ŽETEV V POLNEM RAZMAHU

Žetev na 767 hektarih — Pet žitnih kombajnov bije bitko z vremenom in časom

Domžale, 16. julija — Na žitna polja TOZD Poljedelstvo — govedoreja v Domžalah je zapeljalo 5 žitnih kombajnov. Pričela se je bitka za kruh. Obiskali smo direktorja tozd, dipl. inženirja agronomije Franca Peterlina, ki je bil v prvih vesteh sicer previden a je nekaj podatkov kar stresel iz rokava:

»Pestila nas je suša. Teh nekaj neviht, kar jih je bilo, nam je le malo pomagalo. Letošnji pridelek bo nekaj manjši kot lanski. Po grobi oceni bo otave za približno 40 odstotkov manj, silažne koruze pa za 30 do 40 odstotkov. Koruza je nizka. Mase ne bo in tudi kvaliteta bo nekaj slabša. Kakšen bo pridelek ovsa še ne moremo oceniti.

Žetev pšenice in ječmena kar dobro kaže, čeprav moram reči, da je tudi ta prizadeta. Toplotni udar, ki je sedaj, je pospešil zorenje, to pa da drobnejše zrno. Nekakšna prisilna dozoritev je to.

Požeti moramo 767 hektarjev, od tega 368 ha pšenice, 200 ha ječmena, 115 ha ovsa in 84 ha rži. Istočasno je v teku spravilo slame in zaradi suše pospešeno spravilo otave.«

Prijazni tehnolog za poljedelstvo **dipl. inž. agronomije Janez Baš** nas je odpeljal na polja pri Mengšu. Med vožnjo nam je pripovedoval:

»Malce rani smo še. Megla se še ni dovolj dvignila in kombajni še niso odpeljali na polje. Tu na teh poljih imamo ječmen, na področju pri Zadobrovi pa pšenico. Ječmen v glavnem prodamo pivovarni. Letos ga bomo pridelali približno 300 ton, torej piva ne bo zmanjkalo«, se je nasmejal.

Med potjo smo se ustavili ob veliki njivi. Tehnolog Janez nam je pojasnil, da je to rž in da na njej gojijo ržene rožičke, ki jih potrebuje farmacevtska industrija. Rožičke strojno oberejo, nato pa rž požanjejo. Pridelek rži je sicer manjši, a iztržek za rožičke razliko pokrije.

Ko smo prispeli na poljedelsko postajo, smo si še ogledali selekcioniranje ječmena in sušenje pšenice v sušilnici, delo ki ga opravi kmet v kozolcu, nato pa smo jo urno mahnili za kombajni. Megla se je namreč dvignila, polja so se posušila in bitka za večji kos kruha se je pričela. Kot ogromni tanki so se počasi valili kombajni preko širnih ravnih mengeških polj. Sonce je pričelo pripekati in v daljavi so se kot umite bleščale Kamniške planine.

Bodo poljedelci bitko dobili?.

ZVONE GJURIN

PRVI DELOVNI KORAK

NOVIH 91 EMONCEV

V začetku avgusta je v naših TOZD Maloprodaja Ljubljana, Trgovska hiša Emona, Supermarket Ljubljana, Trgovina na veliko in v Mesni industriji Zalog nastopilo učno dobo 91 učencev, ki se bodo v teh temeljnih organizacijah v dveh in treh letih izučili za poklice prodajalcev različnih strok, natakarjev, kuharjev ter mesarjev ozkega in širokega profila.

Pred odhodom na učna mesta je novo sprejete učence ter njihove starše na sestanku pozdravila **Vesna Raztresen** iz Centra z izobraževanje, ki jim je okvirno predstavila podjetje Emono in njene dejavnosti, povedala podrobnosti o načinu šolanja, o pravicah in dolžnostih učencev ter jim svetovala, naj se praktičnega dela lotijo z veseljem in naj ostanejo ves čas uka delavni, marljivi in pošteni. Njihovo pripravljenost za pomoč, je dejala, pa bo tudi dodatno nagrajena.

V imenu generalnega direktorja Emone in v svojem imenu je nove mlade Emonce pozdravil **Miran Blaha**, direktor DSSS, in jim v svojem bodrilnem nagovoru med drugim nakazal možnosti za nadaljnje izobraževanje v Emoni. Izrazil je tudi željo, naj ostanejo zvesti matičnemu podjetju tudi po končanem poklicnem izobraževanju.

Marija Jakličeva, zastopnica TOZD Maloprodaja Ljubljana, je k svojem pozdravu mladim dodala, naj tudi v času teoretičnega pouka v šoli prihajajo na delo v trgovine, saj bodo s tem pokazali svoje veselje do izbranega poklica in ne nazadnje tudi kolegialnost in pripadnost kolektivu.

Po končanem sestanku so učence prevzeli predstavniki temeljnih organizacij **Olga Ferjančič, Branka Peskar Marjan Pičulin** in **Vinko Škufca** in jih odpeljali na njihova učna mesta.

Vsem učencem, ki pogumno in brez strahu od začetka tega meseca dalje opravljajo prvo delovno prakso, želimo, da bi se prijetno počutili v naši sredi, se dobro vživeli v novi delovni sredini in da bi imeli v času izobraževanja za izbrani poklic čimmanj spodrsljajev in čimveč uspehov pri pouku v šoli in pri praktičnemu delu.

V. R.

DISCIPLINSKE KAZNE

Radnici KRPAN ANICI, na radnom mjestu prodavač u »B« etaži OOUR SUPERMARKET Osijek, izriče se POSLEDNJA JAVNA OPOMENA radi težeg kršenja radnih obaveza iz tačke 9. člana 78. samoupravnog sporazuma o medjusobnim odnosima radnika u udruženom radu OOUR SUPERMARKET Osijek.

GRADNJA SAMSKIH STANOVANJ ZA MLADE DELAVCE

Začetek akcije za gradnjo samskih domov sega v leto 1974, ko se je porodila ideja, da bi v okviru demonstracijsko usmerjene gradnje v Štepanjskem naselju, kjer gradi IMOS 26.000 stanovanj, bilo možno zelo ugodno locirati tudi samska stanovanja, odnosno samske domove. Kapaciteta teh domov bi bila odvisna od potreb delovnih organizacij — investitorjev na ljubljanskem območju. Že prvi kontakti z delovnimi organizacijami so pokazali, da vlada veliko zanimanje za gradnjo tovrstnih objektov.

Še isto leto je bil ustanovljen konzorcij, ki ga sestavlja deset ljubljanskih organizacij združenega dela, med njimi tudi Emona. Pobudo za ustanovitev pa je dalo Poslovno združenje za trgovino in delovna organizacija Centromerkur.

Politične organizacije članov konzorcija so pravilno ocenile izredno težak položaj mladih delavcev v gospodarstvu, ki so na milost in nemilost prepuščeni izkoriščanju posameznikov, ki samske sobe oddajajo. Zlasti so prizadeti mladi delavci in delavke, ki po končanem srednjem strokovnem šolanju zapustijo dijaške domove in se znajdejo na ulici.

Ob pogosto nemogočih pogojih se končno vselijo v najemniške sobice, ki včasih komaj zaslužijo takšno ime. Zlasti mlada prodajalka je zelo izpostavljena pri iskanju sobe, ki jo mora sprejeti tudi ob izkoriščevalskih in naše družbe nevrednih pogojih, ki smo jih že velikokrat javno obstojali.

Da bi takšno stanje pričeli resno reševati, so si člani konzorcija za poglavitni cilj zadali nalogo, da v okviru štepanjske usmerjene gradnje zgradijo en blok malih stanovanj do konca leta 1976 — rok gradnje se je sedaj, ko je le-ta že v teku, podaljšal do pomladi 1977.

Pobuda, o nameravani akciji je bila sprejeta nadvse ugodno ter so jo družbenopolitične organizacije močno podprle. Delovne organizacije, ki so pristopile k takšni samonikli gradnji so: Gramex, Centromerkur, Metalka, Volna, Ljubljanska banka — centralna in podružnica za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, Delikatesa, Manufaktura, Jugotekstil — Yulon, Kemoservis in Emona.

Člani konzorcija smo takoj pričeli z delom, tako da smo izdelali programsko zasnovo objekta, preskrbeli vso potrebno gradbeno dokumentacijo in zagotovili finančna sredstva na natečaju samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana.

Celoten objekt bo obsegal 126 malih samskih stanovanj, s skupnim številom 210 ležišč, vrednost objekta po predračunu znaša 2 stari milijardi din, lokacija pa je določena ob Litijski cesti, torej pod Golovcem — naravnim parkom.

Vsako stanovanje se sestoji iz predprostora z vgrajenimi garderobnimi omarami, sanitarijami s tuš kabino in sobo. Velikost je približno 24 kv. m. Stanovanja bodo prehodnega značaja, tako da bo možno menjati stanovalce v njih. O tem bo napravljen tudi poseben hišni red. Objekt pa ima še skupne prostore, kot so: klubska soba v vsakem nadstropju, kolesarnica, itd.

Ravnanje članov konzorcija je pritegnilo interes še nekaterih večjih delovnih organizacij, ki bodo poleg tega samskega doma postavili še tri, to so: IMOS, splošno gradbeno podjetje, PIONIR in Klinični center. Skupaj bo v vseh štirih objektih stanovalo preko 1.000 mladih ljudi.

Bodoči stanovalci bodo obeh spolov in različnih kategorij glede na njihovo starost, poklic, izobrazbo, narodnostno pripadnost, trajnost bivanja, itd. Takšna struktura prebivalcev z neurejenimi družinskimi razmerami omogoča intezivno družbeno in družabno življenje. Samcem je potrebno zagotoviti čim lažji dostop do tistih institucij in aktivnosti v prostem času, ki najbolj zmanjšuje njihove probleme v zvezi z odtrganostjo od družinskega življenja in zmanjšuje probleme glede na samski status.

Da bi uspešno rešili probleme, ki bremenijo njihov položaj, so se investitorji malih stanovanj odločili, da bodo poleg štirih blokov samskih stanovanj zgradili še skupen družbeni objekt, v katerem se bodo shajali mladi stanovalci. Ta objekt bo imel 2.250 kv. m, v njem pa bo možno najti praktično vse, kar mlad človek potrebuje: od čitalnice, kuhinje, klubskih prostorov vse do telovadnice, itd. Pri zbiranju denarja za gradnjo družbenega objekta pa bo pomagala tudi tamkajšnja občina in krajevna skupnost.

Še o udeležbi EMONE: v začetku akcije je bilo v Emoni za gradnjo malih stanovanj zainteresiranih 6 TOZD, in sicer: Trgovska hiša Emona 20 ležišč, Maloprodaja Ljubljana 20, Trgovina na veliko 13, Tovarna močnih krmil 4, Hotel Slon 4 in Supermarket Ljubljana 2 ležišči; skupaj torej 65 ležišč, kar predstavlja skoraj 30 % sedanjih kapacitet objekta, to je 210 ležišč.

V končni fazi pa so se »potrebe« tako skrčile, da nekatere TOZD samskih stanovanj ne potrebujejo več, zato bodo »gradili« le TOZD Maloprodaja Ljubljana 10 ležišč, TOZD Hotel Slon 4 ležišča in TOZD Trgovina na veliko 13 ležišč, kar predstavlja skukaj 27 ležišč v 15 samskih stanovanjih.

Da smo skrčili že tako majhno število samskih stanovanj ob velikem številu zaposlenih mladih delavcev v TOZD, ki se v Emoni ukvarjajo s trgovinsko oziroma proizvodno dejavnostjo, prav gotovo ni hvale vredno, še posebej, če upoštevamo dejstvo, da danes in verjetno tudi v bodoče v Ljubljani ni moč dobiti niti kupiti samskega stanovanja.

Toda vseeno je treba čestitati pogumnim graditeljem, ki so mislili na pereč problem izkoriščanih mladih delavcev, zato naj bi ta primer služil kot vzgled, kako se z dobro voljo lahko reši problem širšega družbenega pomena.

HINKO LOBE

Delegacija iz makedonskih Kavadarcev — Gostje so se pohvalno izrazili o dolgoletnem sodelovanju z Emono in se zavzeli za še bolj razširjeno sodelovanje.

SKUPNA UVRSTITEV NA 1. DELU EMONSKIH IGER 1976

		točk
1.	MIZ	77
2.—3.	DSSS	62
2.—3.	T Veliko	62
4.	Čatež	54
5.	Prašičereja	47
6.—7.	Slon	37
6.—7.	Z Trgovina	37
8.—10.	Maloprodaja	32
8.—10.	Maximarket	32
8.—10.	Ilirija	32
11.	Kmet. koop.	18
12.	SM Ljubljana	16
13.	Poljedelstvo	12
14.	SM Osijek	11
15.	TMK	9
16.	Pekarna C.	5
11.	Inženiring	4

informator
glasilo delovne skupnosti · emona ljubljana

Emona informator — izdaja komisija za informiranje pri delavskem svetu podjetja »Emona« — izhaja enkrat mesečno — Ureja uredniški odbor: glavni in odgovorni urednik Miran Blaha, tehnični urednik Tatjana Lapajne Uredništvo Ljubljana, Kersnikova 2, telefon 310-655, int. 225 ali 316-472 — Tisk: ČGP Delo, Ljubljana — Naklada: 7.000 izvodov